

**Bruxelles, 16. lipnja 2025.
(OR. en)**

**10300/25
ADD 6**

**Međuinstitucijski predmet:
2025/0162(NLE)**

**AELE 53
CH 19
MI 400**

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	13. lipnja 2025.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2025) 309 annex
Predmet:	PRILOG Prijedlogu odluke Vijeća o sklapanju širokog paketa sporazuma radi učvršćivanja, produbljivanja i proširenja bilateralnih odnosa sa Švicarskom Konfederacijom

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 309 - Annex 6.

Priloženo: COM(2025) 309 annex



Bruxelles, 13.6.2025.
COM(2025) 309 final

ANNEX 6

PRILOG

Prijedlogu odluke Vijeća

**o sklapanju širokog paketa sporazuma radi učvršćivanja, produbljivanja i proširenja
bilateralnih odnosa sa Švicarskom Konfederacijom**

SPORAZUM
IZMEĐU EUROPSKE UNIJE
I ŠVICARSKE KONFEDERACIJE
O ELEKTRIČNOJ ENERGIJI

EUROPSKA UNIJA, dalje u tekstu „Unija”,

i

ŠVICARSKA KONFEDERACIJA, dalje u tekstu „Švicarska”,

dalje u tekstu „ugovorne stranke”,

UZIMAJUĆI U OBZIR postojeću posebno blisku integraciju elektroenergetskih sustava Unije i Švicarske te činjenicu da je Švicarska dio skupine europskih zemalja koje su razvile prekograničnu trgovinu električnom energijom u Europi na temelju suradnje operatora prijenosnih sustava te s ciljem iskorištavanja prednosti zajedničkih energetske resursa,

PRIMJEĆUJUĆI da je u Uniji u posljednja dva desetljeća stvoren opsežan pravni okvir za organizaciju učinkovitog unutarnjeg tržišta električne energije s mehanizmima trgovanja električnom energijom, kao što je povezivanje tržišta na razini Unije, kojima se zamjenjuje prethodni okvir za suradnju,

PREPOZNAJUĆI da su izostanak primjene pravila Unije na trgovinu električnom energijom i sigurnost opskrbe u Švicarskoj te posljedično nesudjelovanje Švicarske u zajedničkim sustavima trgovanja, platformama i koordinacijskim tijelima uređenima pravom Unije stvaraju sve veće poteškoće za suradnju ugovornih stranaka u području električne energije i za njihovu sigurnost opskrbe, što je pak uzrokovalo neučinkovitosti tržišta, više transakcijske troškove, pravnu nesigurnost i nedostatak pouzdanosti u razmjeni električne energije te posljedične dodatne troškove za kupce električne energije,

NAGLAŠAVAJUĆI da je svrha ovog Sporazuma, uzimajući u obzir postojeću fizički blisku integraciju švicarskog elektroenergetskog sustava u europski elektroenergetski sustav, poboljšati uzajamnu suradnju u sektoru električne energije, omogućiti sudjelovanje Švicarske u svim sustavima trgovanja, platformama i zajedničkim koordinacijskim tijelima uređenima pravom Unije, poticati prekograničnu trgovinu električnom energijom, povećati gospodarsku učinkovitost i socijalnu dobrobit, ojačati sigurnost opskrbe, povećati stabilnost mreže i olakšati prelazak na energetske sustav s nultom neto stopom emisija stakleničkih plinova u Europi do 2050. na obostranu korist Švicarske i Unije,

UZIMAJUĆI U OBZIR da sudjelovanje Švicarske na unutarnjem tržištu električne energije Unije zahtijeva integraciju Švicarske na način kojim se ugovornim strankama osiguravaju ista prava i obveze. Za to su pak potrebna odgovarajuća pravila o ravnopravnim uvjetima kojima se osigurava otvoreno i pošteno tržišno natjecanje između ugovornih stranaka te relevantna pravila o tržišnom natjecanju, okolišu i proizvodnji energije iz obnovljivih izvora,

PRIMJEĆUJUĆI potrebu za bliskom suradnjom ugovornih stranaka i njihovih tijela radi pravilnog tumačenja i primjene pravila unutarnjeg tržišta električne energije te za pojačanom stabilnošću regionalne mreže i sigurnošću opskrbe, posebno u razdobljima energetske krize,

NAGLAŠAVAJUĆI da ugovorne stranke u svojoj suradnji na temelju ovog Sporazuma pridaju veliku važnost sigurnosti opskrbe električnom energijom i da je ključna svrha ovog Sporazuma stvoriti pouzdana pravila kojima se jamči da će obje ugovorne stranke nastaviti na temelju jasnih pravila razmjenjivati električnu energiju i u razdobljima energetske krize kako bi se mogle osloniti na međusobne protoke električne energije te smanjiti troškove za potrošače električne energije,

PREPOZNAJUĆI da fizičke dugoročne prekogranične rezervacije kapaciteta ograničavaju načelo pristupa trećih strana kako je provedeno u pravilima Unije o tržištu električne energije te da postupanje s povijesnim ugovorima s fizičkim dugoročnim rezervacijama sa zemljama koje nisu članice Unije može dovesti do složenih pravnih pitanja, ovim bi se Sporazumom trebala pružiti pravna sigurnost u pogledu postupnog ukidanja takvih rezervacija i režima koji se primjenjuju u prijelaznom razdoblju,

UZIMAJUĆI U OBZIR prednosti prekograničnog trgovanja električnom energijom i poticanja ulaganja u troškovno učinkovitu, čistu i sigurnu opskrbu električnom energijom u Uniji i Švicarskoj,

PREPOZNAJUĆI da javno vlasništvo nad infrastrukturom za električnu energiju može biti legitiman politički izbor,

TEŽEĆI jačanju i povećanju sudjelovanja Švicarske i njezinih poduzeća na unutarnjem tržištu Unije, na kojem Švicarska sudjeluje na temelju ovog Sporazuma,

PRIZNAJUĆI da su za pravilno funkcioniranje i ujednačenost u područjima unutarnjeg tržišta u kojima Švicarska sudjeluje potrebni ravnopravni uvjeti za tržišno natjecanje između poduzeća iz Švicarske i Unije na temelju materijalnih i postupovnih pravila istovjetnih onima koja se primjenjuju na unutarnjem tržištu kad je riječ o državnim potporama,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI autonomiju ugovornih stranaka te ulogu i nadležnosti njihovih institucija, a kad je riječ o Švicarskoj, poštovanje načela koja proizlaze iz njezina ustavnog poretka, uključujući izravnu demokraciju, diobu vlasti i federalizam,

BUDUĆI DA su Unija i Švicarska obvezane brojnim bilateralnim sporazumima, koji obuhvaćaju razna područja i uređuju određena prava i obveze koje su u nekim aspektima slične onima propisanim unutar Unije,

PRISJEĆAJUĆI SE da je svrha tih bilateralnih sporazuma povećati konkurentnost Europe i izgraditi bliskije gospodarske veze između ugovornih stranaka utemeljene na ravnopravnosti, uzajamnosti i općenitoj ravnoteži koristi, prava i obveza ugovornih stranaka,

ODLUČNE da ojačaju i prošire sudjelovanje Švicarske na unutarnjem tržištu Unije na temelju istih pravila koja se primjenjuju na unutarnje tržište, ali i da očuvaju svoju neovisnost i neovisnost svojih institucija te, kad je riječ o Švicarskoj, poštovanje načela koja proizlaze iz njezine izravne demokracije, federalizma i sektorske prirode njezina sudjelovanja na unutarnjem tržištu,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI da švicarski Savezni vrhovni sud i svi drugi švicarski sudovi te sudovi država članica i Sud Europske unije zadržavaju nadležnost za tumačenje ovog Sporazuma u pojedinačnim predmetima,

SVJESNE potrebe za postizanjem ujednačenosti u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje i u kojima će sudjelovati budućnosti,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

DIO I.

OPĆE ODREDBE

ČLANAK 1.

Svrha

1. Svrha je ovog Sporazuma omogućiti sudjelovanje Švicarske na unutarnjem tržištu električne energije Unije tako da se zajamči ujednačena primjena pravila unutarnjeg tržišta električne energije kako su prema potrebi prilagođena, u skladu s uvjetima utvrđenima u ovom Sporazumu.

2. U tom je pogledu cilj ovog Sporazuma:

- (a) svim sudionicima na tržištu jamčiti jednak pristup tržištu električne energije u Uniji i Švicarskoj, uključujući pristup zajedničkim sustavima trgovanja, platformama i koordinacijskim tijelima;
- (b) poticati prekograničnu trgovinu električnom energijom na obostranu korist Unije i Švicarske, među ostalim boljom dodjelom i upravljanjem kapacitetom prijenosnog sustava, posebno na interkonekcijskim vodovima;
- (c) osigurati stabilnost regionalne elektroenergetske mreže i priključivanje švicarskog elektroenergetskog sustava na međusobno povezani sustav Unije;
- (d) zajamčiti visok stupanj sigurnosti opskrbe;

- (e) jamčiti cjelovitost i transparentnost veleprodajnog tržišta električne energije;
- (f) povećati i promicati udio električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i jamčiti visoku razinu zaštite okoliša u sektoru električne energije kako bi se olakšao prelazak na energetske sustav s nultom neto stopom emisija stakleničkih plinova u Europi do 2050.;
- (g) povećati suradnju ugovornih stranaka, njihovih regulatornih tijela i operatora u sektoru električne energije.

ČLANAK 2.

Područje primjene

1. Ovaj se Sporazum primjenjuje na sektor električne energije kad je riječ o proizvodnji, prijenosu, distribuciji, trgovini i opskrbi električnom energijom.
2. Ovaj se Sporazum primjenjuje i na pitanja izravno povezana sa sektorom električne energije kako su utvrđena u ovom Sporazumu.

ČLANAK 3.

Nediskriminacija

Ugovorne stranke obvezuju se da u okviru primjene ovog Sporazuma neće poduzimati diskriminirajuće mjere.

DIO II.

PRAVILA O SUDJELOVANJU NA UNUTARNJEM TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE

ČLANAK 4.

Pravila kojima se uređuje sektor električne energije

Švicarska u sektoru električne energije primjenjuje pravne akte navedene u Prilogu I.

ČLANAK 5.

Švicarski operator prijenosnog sustava

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe o razdvajanju operatora prijenosnih sustava (dalje u tekstu „OPS-i”) iz pravnih akata navedenih u Prilogu I., nijedna odredba ovog Sporazuma ne smije se tumačiti na način da sprečava švicarska javna tijela, primjerice kantone i općine, da imaju izravnu ili neizravnu većinu u operatoru švicarskog prijenosnog sustava.
2. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava društva koja posluju u sektoru električne energije da imaju izravnu ili neizravnu većinu u švicarskom OPS-u u skladu s odredbama o razdvajanju OPS-ova iz pravnih akata navedenih u Prilogu I.

ČLANAK 6.

Švicarski operatori distribucijskih sustava

Ne dovodeći u pitanje odredbe o razdvajanju operatora distribucijskih sustava iz pravnih akata navedenih u Prilogu I., nijedna odredba ovog Sporazuma ne smije se tumačiti na način da sprečava švicarska javna tijela, primjerice kantone i općine:

- (a) da u potpunosti posjeduju ili imaju izravnu ili neizravnu većinu u švicarskim operatorima distribucijskih sustava;
- (b) da organiziraju svoje mrežne operatore i subjekte za proizvodnju ili opskrbu u skladu s javnim pravom.

ČLANAK 7.

Švicarska univerzalna usluga

1. Nijedna odredba ovog Sporazuma ne tumači se na način da sprečava Švicarsku da donese mjere za zaštitu potrošača kojima se osigurava pravo kućanstava i poduzeća ispod određenog praga potrošnje da iskoriste univerzalnu uslugu, uključujući usluge opskrbljivača zadnjeg izbora u skladu s odredbama pravnih akata navedenih u Prilogu I.

2. Ovaj se Sporazum ne tumači ni na način da sprečava reguliranje cijena univerzalne usluge u skladu s odredbama pravnih akata navedenih u Prilogu I.

ČLANAK 8.

Prijelazni režim za postojeće dugoročne rezervacije kapaciteta na interkonekcijskim vodovima na švicarskim granicama

1. Kako bi se osiguralo poštovanje načela nediskriminirajućeg pristupa mreži, postojeće dugoročne rezervacije kapaciteta za električnu energiju na interkonekcijskim vodovima između Švicarske i Francuske, kako su utvrđene ugovorima sklopljenima prije 1. siječnja 2002. koji su navedeni u odjeljku B Priloga II., ukidaju se stupanjem na snagu ovog Sporazuma. Nositeljima tih ugovora dodjeljuje se financijska naknada za prijelazno razdoblje od najviše sedam godina nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, ali najdulje do datuma isteka dotičnog postojećeg ugovora navedenog u odjeljku B Priloga II. ako taj ugovor prestaje ranije. Izmjene ugovora iz odjeljka B Priloga II. ne utječu na uklanjanje dugoročnih rezervacija kapaciteta ni na prijelazno razdoblje.
2. U odjeljku A Priloga II. navode se načela novčane naknade i zadaci nacionalnih regulatornih tijela povezani s naknadom i njezinim financiranjem.
3. Neovisno o stavku 1., rezervacije kapaciteta povezane s prekograničnim hidroelektranama s manjim rezervacijama kapaciteta, koje ne prelaze 65 MW, kako su navedene u odjeljku C Priloga II., zadržavaju se u prijelaznom razdoblju koje završava 15 godina nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, no najkasnije do datuma isteka dotične postojeće koncesije, ako koncesija završava ranije, i ukidaju se nakon toga.

ČLANAK 9.

Sigurnost opskrbe i rezerve

1. Ugovorne stranke u okviru svoje suradnje na temelju ovog Sporazuma pridaju veliku važnost sigurnosti opskrbe električnom energijom. Kako bi tržišta električne energije i protoci električne energije bili funkcionalni ondje gdje je to najpotrebnije, u skladu s ovim Sporazumom prekogranični interkonekcijski vodovi ostaju otvoreni, među ostalim u razdoblju elektroenergetske krize. Izbjegavaju se mjere koje ugrožavaju sigurnost opskrbe električnom energijom, posebno u slučaju elektroenergetskih kriza, a to se posebno odnosi na intervencije kao što su neopravdana ograničenja prekograničnih tokova električne energije.
2. Švicarska može poduzeti nužne, razmjerne i nenarušavajuće mjere kako bi zajamčila sigurnost opskrbe električnom energijom, posebno uspostavom i održavanjem rezervi električne energije u mjeri u kojoj su sukladne s ovim Sporazumom.
3. Pri procjeni adekvatnosti nacionalnih resursa Švicarska može donositi pretpostavke uzimajući u obzir posebnosti nacionalne potražnje i ponude električne energije, uključujući posebnosti koje proizlaze iz činjenice da Švicarska nije država članica Unije, ili iz elemenata koji mogu biti posebno važni za sigurnost opskrbe u Švicarskoj, kao što je smanjena dostupnost nuklearne energije i plina za proizvodnju električne energije u susjednim zemljama, pod uvjetom da se takva pitanja razmotre na razmjeran i razuman način.
4. Kako bi se osigurala djelotvornost pravila o državnoj potpori za adekvatnost proizvodnje na temelju ovog Sporazuma i uzele u obzir nove mogućnosti razmjene električne energije na temelju obvezujućih pravila nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, državna potpora za adekvatnost rezervi dodijeljena prije stupanja na snagu ovog Sporazuma koja nije sukladna s ovim Sporazumom ne smije trajati dulje od šest godina od stupanja na snagu ovog Sporazuma.

ČLANAK 10.

Sudjelovanje Švicarske u institucijama i drugim tijelima

1. Švicarska i relevantni švicarski subjekti sudjeluju u institucijama, odborima, regijama, programima, platformama, inicijativama i drugim sličnim tijelima koja su relevantna u okviru ovog Sporazuma.
2. Konkretno:
 - (a) švicarsko nacionalno regulatorno tijelo sudjeluje u Agenciji za suradnju energetske regulatora (dalje u tekstu „ACER”);
 - (b) švicarski OPS sudjeluje u Europskoj mreži operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (dalje u tekstu „ENTSO-E”);
 - (c) švicarski operatori distribucijskih sustava sudjeluju u Europskom tijelu za operatore distribucijskih sustava (dalje u tekstu „tijelo EU-a za ODS-ove”).
3. Pojediniosti o sudjelovanju Švicarske navedene su u prilogima.

ČLANAK 11.

Iskorištavanje energetske resursa i vlasništvo nad proizvodnim postrojenjima

1. Švicarska zadržava pravo da utvrdi uvjete za iskorištavanje svojih energetske resursa, uključujući korištenje hidroenergije, u skladu s relevantnim primjenjivim pravom iz ovog Sporazuma, kao i svoj izbor među raznim izvorima energije i opću strukturu svoje opskrbe energijom.
2. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava vlasništvo javnih tijela nad proizvodnim postrojenjima, uključujući ona za proizvodnju hidroenergije, u skladu s mjerodavnim pravom o električnoj energiji.

DIO III.

DRŽAVNE POTPORE

ČLANAK 12.

Ciljevi odredaba o državnim potporama

1. Ciljevi su ovog dijela osigurati ravnopravne uvjete za tržišno natjecanje poduzeća iz Unije i Švicarske u područjima unutarnjeg tržišta koja su obuhvaćena područjem primjene ovog Sporazuma i zajamčiti pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta utvrđivanjem materijalnih i postupovnih pravila o državnim potporama.

2. Ovim dijelom i njegovim prilogima ne mijenjaju se ni područje primjene ni ciljevi ovog Sporazuma.

ČLANAK 13.

Državne potpore

1. Osim ako je drukčije predviđeno ovim Sporazumom, svaka potpora koju dodijeli Švicarska ili država članica Unije, ili koja se dodijeli iz državnih sredstava u bilo kojem obliku, koja narušava ili bi mogla narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzeća ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj nije spojiva s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta u mjeri u kojoj utječe na trgovinu između ugovornih stranaka unutar područja primjene ovog Sporazuma.

2. Sljedeće je spojivo s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta:

- (a) potpore socijalnog karaktera koje se dodjeljuju pojedinačnim potrošačima, pod uvjetom da se takve potpore dodjeljuju bez diskriminacije zbog podrijetla dotičnih proizvoda;
- (b) potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda ili izvanrednih događaja;
- (c) mjere utvrđene u odjeljku A Priloga III.

3. Sljedeće se može smatrati spojivim s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta:

- (a) potpore za promicanje gospodarskog razvoja područja na kojima je životni standard neuobičajeno nizak ili na kojima postoji velika podzaposlenost;

- (b) potpore za promicanje provedbe važnog projekta od zajedničkog europskog interesa ili zajedničkog interesa ugovornih stranaka odnosno za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u gospodarstvu države članice Unije ili Švicarske;
- (c) potpore za poticanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti ili područja ako takve potpore ne narušavaju trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo protivno interesu ugovornih stranaka;
- (d) potpore za promoviranje kulture i očuvanje baštine ako takve potpore ne narušavaju trgovinske uvjete i tržišno natjecanje u mjeri u kojoj bi to bilo protivno interesu ugovornih stranaka;
- (e) kategorije potpora utvrđene u odjeljku B Priloga III.

4. Potpore dodijeljene u skladu s odjeljkom C Priloga III. smatraju se spojivima s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta i izuzimaju se od zahtjeva za obavješćivanje iz članka 14.

5. Potpore dodijeljene poduzećima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa ili koja su po svojoj naravi monopol koji ostvaruje prihode podliježu pravilima navedenima u ovom Sporazumu, i to u mjeri u kojoj primjena tih pravila ne sprečava formalno ili stvarno obavljanje konkretnih zadaća koje su im povjerene. Na razvoj trgovine ne smije se utjecati u mjeri u kojoj bi to bilo u suprotnosti s interesima ugovornih stranaka.

6. Ovaj se dio ne primjenjuje na potpore u kojima iznos dodijeljen jednom poduzeću za djelatnosti obuhvaćene područjem primjene ovog Sporazuma odgovara *de minimis* potpori kako je utvrđeno u odjeljku D Priloga III.

7. Zajednički odbor osnovan člankom 25. ovog Sporazuma (dalje u tekstu „Zajednički odbor”) može odlučiti ažurirati odjeljke A i B Priloga III. određivanjem mjera koje su spojive ili kategorija potpora koje se mogu smatrati spojivima s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta.

ČLANAK 14.

Nadzor

1. Za potrebe članka 12. Unija, u skladu s raspodjelom nadležnosti između Unije i njezinih država članica, i Švicarska, u skladu sa svojim ustavnim poretkom nadležnosti, nadziru primjenu pravila o državnim potporama na svojem (državnom) području u skladu s ovim dijelom.
2. Za potrebe provedbe ovog dijela Unija održava sustav za nadzor državnih potpora u skladu s člancima 93., 106., 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (dalje u tekstu „UFEU”) kako je dopunjen pravnim aktima Unije u području državnih potpora i pravnim aktima Unije o državnim potporama u sektoru električne energije iz točke 1. odjeljka A Priloga IV.
3. Za potrebe provedbe ovog dijela Švicarska u roku od pet godina od stupanja na snagu ovog Sporazuma uspostavlja i održava sustav za nadzor državnih potpora koji u svakom trenutku jamči razinu nadzora i izvršenja istovjetnu razini u Uniji kako je utvrđeno u stavku 2., uključujući sljedeće:
 - (a) neovisno nadzorno tijelo; i

- (b) postupke kojima se osigurava da nadzorno tijelo preispituje spojivost potpora s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta, uključujući sljedeće:
- i. prethodno obavješćivanje nadzornog tijela o planiranim potporama;
 - ii. ocjenjivanje prijavljene potpore koje provodi nadzorno tijelo i njegovu nadležnost za preispitivanje neprijavljene potpore;
 - iii. osporavanje pred nadležnim pravosudnim tijelom, sa suspenzivnim učinkom od trenutka kad se akt može osporiti, potpora za koje nadzorno tijelo smatra da su nespojive s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta; i
 - iv. povrat dodijeljenih potpora (zajedno s kamatama) za koje je utvrđeno da nisu spojive s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta.
4. U skladu sa švicarskim ustavnim poretkom nadležnosti stavak 3. točka (b) podtočke iii. i iv. ne primjenjuju se na akte Švicarske savezne skupštine ili Švicarskog saveznog vijeća.
5. Ako švicarsko nadzorno tijelo zbog svoje ograničene nadležnosti u okviru švicarskoga ustavnog poretka ne može pred pravosudnim tijelom osporiti potpore Švicarske savezne skupštine ili Švicarskog saveznog vijeća, osporava način na koji druga tijela primjenjuju te potpore u svim pojedinačnim slučajevima. Ako pravosudno tijelo utvrdi da je određena potpora nespojiva s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta, nadležna švicarska pravosudna i upravna tijela to uzimaju u obzir kad procjenjuju treba li tu potporu primijeniti u predmetu kojim se bave.

ČLANAK 15.

Postojeća potpora

1. Članak 14. stavak 3. točka (b) ne primjenjuje se na postojeću potporu, uključujući programe potpore i pojedinačnu potporu.
2. Za potrebe ovog Sporazuma postojeća potpora obuhvaća potporu dodijeljenu prije stupanja na snagu ovog Sporazuma i u razdoblju od pet godina nakon toga.
3. U roku od 12 mjeseci od datuma uspostave sustava za nadzor u skladu s člankom 14. stavkom 3. nadzorno tijelo dobiva uvid u postojeće programe potpore obuhvaćene ovim Sporazumom koji su još na snazi i provodi *prima facie* procjenu tih programa prema kriterijima iz članka 13.
4. Nadzorno tijelo stalno preispituje spojivost svih postojećih programa potpore u Švicarskoj s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta u skladu sa stavcima 5., 6. i 7.
5. Ako nadzorno tijelo smatra da postojeći program potpore nije (više) spojiv s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta, obavješćuje nadležna tijela da su dužna postupiti u skladu s ovim dijelom. Ako se takav program potpore izmijeni ili ukine, nadležna tijela o tome obavješćuju nadzorno tijelo.
6. Nadzorno tijelo objavljuje mjere koje su poduzela nadležna tijela ako smatra da su prikladne za postizanje spojivosti programa potpore s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta.

7. Neovisno o stavku 1. ovog članka, ako nadzorno tijelo smatra da program potpore i dalje nije spojiv s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta, objavljuje svoju ocjenu i osporava primjenu tog programa potpore u svim pojedinačnim slučajevima u skladu s člankom 14. stavkom 3. točkom (b) podtočkom iii. i člankom 14. stavkom 5.

8. Za potrebe ovog dijela, ako se postojeći program potpore izmijeni tako da to utječe na spojivost potpore s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta, potpora se smatra novom potporom i stoga podliježe članku 14. stavku 3. točki (b).

ČLANAK 16.

Transparentnost

1. Ugovorne stranke moraju osigurati transparentnost dodjele potpora na njihovu području. Kad je riječ o Uniji, transparentnost se temelji na materijalnim i postupovnim pravilima koja se u njoj primjenjuju na državne potpore obuhvaćene ovim Sporazumom. Kad je riječ o Švicarskoj, transparentnost se temelji na materijalnim i postupovnim pravilima istovjetnima onima koja se u Uniji primjenjuju na državne potpore obuhvaćene ovim Sporazumom.

2. Osim ako je drukčije predviđeno u ovom dijelu, svaka ugovorna stranka na svojem području objavljuje:

(a) dodijeljenu potporu;

(b) mišljenja ili odluke svojih nadzornih tijela;

- (c) presude svojih nadležnih pravosudnih tijela o spojivosti potpore s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta; i
- (d) smjernice i priopćenja koja primjenjuju njihova nadzorna tijela.

ČLANAK 17.

Uvjeti suradnje

1. Ugovorne stranke surađuju i razmjenjuju informacije o državnim potporama u skladu sa svojim propisima i raspoloživim resursima.
2. Radi ujednačene provedbe, primjene i tumačenja materijalnih pravila o državnim potporama i njihova skladnog razvoja:
 - (a) ugovorne stranke surađuju i međusobno se savjetuju o relevantnim smjernicama i priopćenjima iz odjeljka B Priloga IV.; i
 - (b) nadzorna tijela ugovornih stranaka sklapaju dogovore o redovitoj razmjeni informacija, među ostalim o posljedicama primjene pravila na postojeće potpore.

ČLANAK 18.

Savjetovanja

1. Na zahtjev jedne ugovorne stranke obje se u okviru Zajedničkog odbora međusobno savjetuju o provedbi ovog dijela.
2. Ako dođe do promjena koje bi mogle utjecati na važne interese ugovorne stranke i primjenu ovog dijela, Zajednički odbor sastaje se na zahtjev ugovorne stranke na odgovarajuće visokoj razini u roku od 30 dana od tog zahtjeva kako bi to raspravio.

ČLANAK 19.

Uključivanje pravnih akata koji se odnose na državne potpore

1. Neovisno o članku 27., za potrebe članka 13. stavaka 4. i 6. i članka 14. stavaka 2. i 3. te kako bi se zajamčila pravna sigurnost i ujednačenost prava u područjima unutarnjeg tržišta u kojima Švicarska sudjeluje na temelju ovog Sporazuma, Švicarska i Unija osiguravaju da se pravni akti Unije doneseni u područjima obuhvaćenima odjeljcima C i D Priloga III. i odjeljkom A Priloga IV. što prije uključe u te priloge nakon što se donesu.
2. Kad donese pravni akt u području obuhvaćenom odjeljcima C i D Priloga III. ili odjeljkom A Priloga IV., Unija o tome što prije obavještuje Švicarsku preko Zajedničkog odbora. Na zahtjev bilo koje ugovorne stranke Zajednički odbor provodi razmjenu mišljenja o toj temi.

3. Zajednički odbor postupa u skladu sa stavkom 1. tako što u najkraćem mogućem roku donosi odluku o izmjeni odjeljaka C i D Priloga III. i odjeljaka A Priloga IV., uključujući potrebne prilagodbe.

4. Podložno članku 28., odluke Zajedničkog odbora na temelju stavka 3. ovog članka stupaju na snagu odmah, ali ni u kojem slučaju prije datuma početka primjene odgovarajućeg pravnog akta Unije u Uniji.

DIO IV.

PODRUČJA POVEZANA S TRŽIŠTEM ELEKTRIČNE ENERGIJE

ČLANAK 20.

Okoliš

1. Ugovorne stranke jamče visoku razinu zaštite okoliša u sektoru električne energije.
2. Švicarska jamči visoku razinu zaštite okoliša u skladu s člankom 27. stavkom 3. i Prilogom V.

ČLANAK 21.

Energija iz obnovljivih izvora

1. Ugovorne stranke surađuju u području energije iz obnovljivih izvora, posebno kad je riječ o njezinu uvođenju i promicanju.
2. Ugovorne stranke obvezuju se da će povećavati udio energije iz obnovljivih izvora u svojim energetske sustavima. Švicarska primjenjuje pravne akte o obnovljivim izvorima energije kako je utvrđeno u Prilogu VI., a posebno utvrđuje odgovarajući okvirni cilj za energiju iz obnovljivih izvora.
3. Ugovorne stranke nastoje ubrzati svoje postupke planiranja i izdavanja dozvola.

ČLANAK 22.

Suradnja u području infrastrukture

1. Ugovorne stranke surađuju kako bi olakšale pravodoban razvoj i interoperabilnost elektroenergetske infrastrukture koja povezuje njihova državna područja.
2. Svaka ugovorna stranka jamči sastavljanje, objavu i redovito ažuriranje planova za razvoj svojih elektroenergetskih prijenosnih sustava.

3. Za potrebe moguće kvalifikacije švicarskih infrastrukturnih projekata kao projekata od uzajamnog interesa u skladu s člankom 2. stavkom 1. i člankom 4. stavkom 2. točkom (e) Uredbe (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća¹, za Švicarsku se pretpostavlja visoka razina konvergencije okvira politike. Švicarska određuje sličan vremenski okvir za ubrzanu provedbu i druge mjere potpore politikama, kako je predviđeno tom uredbom.

DIO V.

INSTITUCIONALNE ODREDBE

POGLAVLJE 1.

OPĆE ODREDBE

ČLANAK 23.

Ciljevi institucionalnih odredaba

1. Cilj je ovog dijela zajamčiti ugovornim strankama, gospodarskim subjektima i pojedincima veću pravnu sigurnost, jednako postupanje i ravnopravne uvjete u područjima povezanim s unutarnjim tržištem koja su obuhvaćena područjem primjene ovog Sporazuma.

¹ Uredba (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu, izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 i direktiva 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 (SL EU L 152, 3.6.2022., str. 45., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>).

2. Zato ovaj dio sadržava institucionalna rješenja koja doprinose stalnom i uravnoteženom jačanju gospodarskih veza između ugovornih stranaka. Uzimajući u obzir načela međunarodnog prava, u ovom se dijelu prije svega utvrđuju institucionalna rješenja za ovaj Sporazum koja su zajednička bilateralnim sporazumima koji su sklopljeni ili će se sklopiti u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje, pri čemu ona ne mijenjaju područje primjene ili ciljeve ovog Sporazuma, posebno:

- (a) postupak za usklađivanje Sporazuma s pravnim aktima Unije relevantnima za ovaj Sporazum;
- (b) ujednačeno tumačenje i primjenu ovog Sporazuma i pravnih akata Unije na koje se upućuje u ovom Sporazumu;
- (c) nadzor i primjenu ovog Sporazuma; i
- (d) rješavanje sporova u kontekstu ovog Sporazuma.

ČLANAK 24.

Bilateralni sporazumi u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje

1. Postojeći i budući bilateralni sporazumi između Unije i Švicarske u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje smatraju se koherentnom cjelinom u kojoj su uravnotežena prava i obveze Unije i Švicarske.

2. Ovaj je Sporazum bilateralni sporazum u području povezanom s unutarnjim tržištem u kojem Švicarska sudjeluje.

ČLANAK 25.

Zajednički odbor

1. Osniva se Zajednički odbor. Zajednički odbor čine predstavnici ugovornih stranaka.
2. Zajedničkim odborom supredsjedaju predstavnik Unije i predstavnik Švicarske.
3. Zajednički odbor:
 - (a) osigurava pravilno funkcioniranje i djelotvorno upravljanje i primjenu ovog Sporazuma;
 - (b) služi kao forum za uzajamno savjetovanje i stalnu razmjenu informacija između ugovornih stranaka, posebno za potrebe pronalaženja rješenja za sve poteškoće u tumačenju ili primjeni ovog Sporazuma ili pravnog akta Unije na koji se upućuje u ovom Sporazumu u skladu s člankom 32.;
 - (c) ugovornim strankama daje preporuke o pitanjima koja se odnose na ovaj Sporazum;
 - (d) donosi odluke kad je to izričito predviđeno ovim Sporazumom; i

(e) izvršava sve druge nadležnosti koje su mu dodijeljene ovim Sporazumom.

4. U slučaju izmjene članaka od 1. do 6., od 10. do 15., 17. ili 18. Protokola (br. 7) o povlasticama i imunitetima Europske unije (dalje u tekstu „Protokol (br. 7)”), koji je priložen Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Zajednički odbor u skladu s tim mijenja Dodatak Prilogu I.

5. Zajednički odbor djeluje na temelju konsenzusa.

Njegove su odluke obvezujuće za ugovorne stranke, koje poduzimaju sve mjere potrebne za njihovu provedbu.

6. Zajednički odbor sastaje se najmanje jednom godišnje naizmjenično u Bruxellesu i Bernu, osim ako supredsjedatelji odluče drukčije. Sastaje se i na zahtjev bilo koje ugovorne stranke. Supredsjedatelji se mogu dogovoriti da se sastanak Zajedničkog odbora održi putem videokonferencije ili telekonferencije.

7. Zajednički odbor donosi svoj poslovnik i po potrebi ga ažurira.

8. Zajednički odbor može odlučiti osnovati bilo koju radnu skupinu ili skupinu stručnjaka koja mu može pomagati u izvršavanju dužnosti.

POGLAVLJE 2.

USKLADIVANJE OVOG SPORAZUMA S PRAVNIM AKTIMA UNIJE

ČLANAK 26.

Sudjelovanje u sastavljanju pravnih akata Unije („oblikovanje odluka”)

1. Pri sastavljanju prijedloga pravnog akta Unije u skladu s UFEU-om u području obuhvaćenom ovim Sporazumom Europska komisija (dalje u tekstu „Komisija”) o tome obavješćuje Švicarsku i neformalno se savjetuje sa švicarskim stručnjacima na isti način na koji traži mišljenja stručnjaka iz država članica Unije za potrebe sastavljanja prijedloga.

Na zahtjev bilo koje ugovorne stranke provodi se preliminarna razmjena mišljenja u Zajedničkom odboru.

Ugovorne se stranke na zahtjev bilo koje od njih ponovno međusobno savjetuju u Zajedničkom odboru u važnim trenucima faze koja prethodi donošenju pravnog akta Unije, i to u kontinuiranom procesu informiranja i savjetovanja.

2. Pri sastavljanju, u skladu s UFEU-om, delegiranih akata koji se odnose na temeljne akte prava Unije u području obuhvaćenom ovim Sporazumom Komisija osigurava da Švicarska u najvećoj mogućoj mjeri sudjeluje u izradi nacrtu i savjetuje se sa švicarskim stručnjacima na istoj osnovi na kojoj se savjetuje i sa stručnjacima iz država članica Unije.

3. Pri sastavljanju, u skladu s UFEU-om, provedbenih akata koji se odnose na temeljne akte prava Unije u području obuhvaćenom ovim Sporazumom Europska komisija osigurava da Švicarska u najvećoj mogućoj mjeri sudjeluje u izradi nacrtu koji će se naknadno podnijeti odborima koji Komisiji pomažu u izvršavanju njezinih provedbenih ovlasti te se savjetuje sa švicarskim stručnjacima na istoj osnovi na kojoj se savjetuje i sa stručnjacima iz država članica Unije.

4. Švicarski stručnjaci uključuju se u rad odbora koji nisu obuhvaćeni stavcima 2. i 3. kad je to potrebno za pravilno funkcioniranje ovog Sporazuma. Popis tih odbora i, prema potrebi, drugih odbora sličnih obilježja izrađuje i ažurira Zajednički odbor.

5. Ovaj se članak ne primjenjuje na pravne akte Unije ili njihove odredbe obuhvaćene iznimkom iz članka 27. stavka 8.

ČLANAK 27.

Uključivanje pravnih akata Unije

1. Kako bi se zajamčila pravna sigurnost i ujednačenost prava u području povezanom s unutarnjim tržištem u kojem Švicarska sudjeluje na temelju ovog Sporazuma, Švicarska i Unija osiguravaju da se pravni akti Unije doneseni u području obuhvaćenom ovim Sporazumom uključe u ovaj Sporazum što je prije moguće nakon njihova donošenja.

2. Pravni akti Unije uključeni u priloge I. i VI. u skladu sa stavkom 5. postaju samom svojom uključenošću u ovaj Sporazum dio pravnog poretka Švicarske, podložno, ovisno o slučaju, prilagodbama o kojima odlučuje Zajednički odbor.

3. Švicarska donosi ili zadržava odredbe primjenjive u sektoru električne energije kojima se postiže barem ista razina zaštite okoliša kao ona utvrđena u pravnim aktima Unije uključenima u Prilog V. u skladu sa stavkom 5. Na odredbe švicarskog prava donesene ili zadržane u skladu s ovim stavkom ne može se pozivati kako bi se ograničio slobodan pristup švicarskom tržištu robe i usluga iz Unije koje su u skladu sa zahtjevima utvrđenima u pravnim aktima Unije iz Priloga V.
4. Kad donese pravni akt u području obuhvaćenom ovim Sporazumom, Unija o tome što prije obavješćuje Švicarsku preko Zajedničkog odbora. Na zahtjev bilo koje ugovorne stranke Zajednički odbor provodi razmjenu mišljenja o toj temi.
5. Zajednički odbor postupi u skladu sa stavkom 1. tako što u najkraćem mogućem roku donosi odluku o izmjeni priloga I., V. i VI. ovom Sporazumu, uključujući potrebne prilagodbe.
6. Ne dovodeći u pitanje stavke 1. i 2., ako je to potrebno kako bi se zajamčila usklađenost ovog Sporazuma s prilogima I., V. i VI. kako su izmijenjeni u skladu sa stavkom 5., Zajednički odbor može podnijeti prijedlog za reviziju ovog Sporazuma na odobrenje ugovornim strankama u skladu s njihovim unutarnjim postupcima.
7. Upućivanja u ovom Sporazumu na pravne akte Unije koji više nisu na snazi smatraju se upućivanjima na pravni akt Unije o stavljanju izvan snage kako je uključen u priloge I., V. i VI. od stupanja na snagu odluke Zajedničkog odbora o odgovarajućoj izmjeni priloga I., V. i VI., osim ako je tom odlukom predviđeno drukčije.

8. Obveza iz stavka 1. ne primjenjuje se na pravne akte Unije ili njihove odredbe obuhvaćene sljedećom iznimkom:

— članak 9. stavak 3.

9. Podložno članku 28., odluke Zajedničkog odbora na temelju stavka 5. stupaju na snagu odmah, ali ni u kojem slučaju prije datuma početka primjene odgovarajućeg pravnog akta Unije u Uniji.

10. Radi lakšeg donošenja odluka ugovorne stranke surađuju u dobroj vjeri tijekom cijelog postupka utvrđenog u ovom članku.

ČLANAK 28.

Ispunjavanje ustavnih obveza Švicarske

1. U okviru razmjene mišljenja iz članka 27. stavka 4. Švicarska obavješćuje Uniju o tome postoje li ustavne obveze koje Švicarska mora ispuniti da bi odluka iz članka 27. stavka 5. postala obvezujuća.

2. Ako mora ispuniti ustavne obveze da bi odluka iz članka 27. stavka 5. postala obvezujuća, Švicarska za to ima najviše dvije godine od datuma obavijesti iz stavka 1., osim ako se pokrene postupak referenduma, čime se taj rok produljuje za godinu dana.

3. Dok Švicarska ne priopći da je ispunila svoje ustavne obveze, ugovorne stranke privremeno primjenjuju odluku iz članka 27. stavka 5., osim ako Švicarska obavijesti Uniju da privremena primjena te odluke nije moguća i navede razloge za to.

Privremena primjena ni u kojem slučaju ne može početi prije datuma početka primjene odgovarajućeg pravnog akta Unije u Uniji.

4. Švicarska preko Zajedničkog odbora bez odgode obavješćuje Uniju nakon što ispuni ustavne obveze iz stavka 1.

5. Odluka stupa na snagu na dan dostave obavijesti iz stavka 4., ali ni u kojem slučaju prije datuma početka primjene odgovarajućeg pravnog akta Unije u Uniji.

POGLAVLJE 3.

TUMAČENJE I PRIMJENA SPORAZUMA

ČLANAK 29.

Načelo ujednačenog tumačenja

1. U svrhu postizanja ciljeva utvrđenih u člancima 1., 12. i 23. i u skladu s načelima međunarodnog javnog prava, bilateralni sporazumi u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje i pravni akti Unije na koje se upućuje u takvim sporazumima ujednačeno se tumače i primjenjuju u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje.
2. Pravni akti Unije na koje se upućuje u ovom Sporazumu i, u mjeri u kojoj njihova primjena uključuje pojmove iz prava Unije, odredbe ovog Sporazuma tumače se i primjenjuju u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije donesenom prije ili nakon potpisivanja ovog Sporazuma.

ČLANAK 30.

Načelo djelotvorne i usklađene primjene

1. Komisija i švicarska nadležna tijela surađuju i međusobno si pomažu u nadzoru primjene ovog Sporazuma. Mogu razmjenjivati informacije o aktivnostima nadzora primjene ovog Sporazuma. Mogu razmjenjivati mišljenja i raspravljati o pitanjima od zajedničkog interesa.
2. Svaka ugovorna stranka poduzima odgovarajuće mjere kako bi osigurala djelotvornu i usklađenu primjenu ovog Sporazuma na svojem području.
3. Nadzor primjene ovog Sporazuma zajednički provode ugovorne stranke u okviru Zajedničkog odbora. Ako Komisija ili švicarska nadležna tijela doznaju za određeni slučaj nepravilne primjene, predmet mogu uputiti Zajedničkom odboru kako bi se pronašlo prihvatljivo rješenje.
4. Komisija i švicarska nadležna tijela prate kako druga ugovorna stranka primjenjuje ovaj Sporazum. Primjenjuje se postupak iz članka 32 ovog Sporazuma.

Ako su određene nadležnosti institucija Unije za nadzor nad jednom ugovornom strankom, kao što su ovlasti za provedbu istraga i donošenje odluka, nužne za djelotvornu i usklađenu primjenu ovog Sporazuma, to mora biti izričito predviđeno ovim Sporazumom.

ČLANAK 31.

Načelo isključivosti

Ugovorne stranke obvezuju se da će sporove oko tumačenja ili primjene ovog Sporazuma i pravnih akata Unije na koje se u njemu upućuje, odnosno, ovisno o slučaju, oko sukladnosti odluke Komisije donesene na temelju ovog Sporazuma s njegovim odredbama rješavati isključivo na načine predviđene u ovom dijelu.

ČLANAK 32.

Postupak u slučaju poteškoća s tumačenjem ili primjenom

1. U slučaju poteškoća s tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma ili pravnog akta Unije na koji se upućuje u Sporazumu ugovorne stranke međusobno se savjetuju u okviru Zajedničkog odbora kako bi pronašle obostrano prihvatljivo rješenje. U tu se svrhu Zajedničkom odboru dostavljaju sve korisne informacije koje mu omogućuju temeljitu analizu situacije. Zajednički odbor razmatra sve mogućnosti za osiguravanje daljnjeg pravilnog funkcioniranja ovog Sporazuma.
2. Ako Zajednički odbor ne uspije pronaći rješenje za poteškoće iz stavka 1. u roku od tri mjeseca od datuma na koji je o njima obaviješten, bilo koja od ugovornih stranaka može zatražiti da arbitražni sud riješi spor u skladu s pravilima iz Protokola.

3. Ako se spor odnosi na tumačenje ili primjenu odredbe iz članka 29. stavka 2. i ako je tumačenje te odredbe relevantno za rješavanje spora i neophodno za donošenje odluke, arbitražni sud upućuje taj predmet Sudu Europske unije.

Ako se spor odnosi na tumačenje ili primjenu odredbe koja je obuhvaćena iznimkom od obveze dinamičnog usklađivanja iz članka 27. stavka 8. i ako spor ne obuhvaća tumačenje ili primjenu pojmova iz prava Unije, arbitražni sud rješava spor bez upućivanja predmeta Sudu Europske unije.

4. Ako arbitražni sud uputi predmet Sudu Europske unije u skladu sa stavkom 3.:

- (a) odluka Suda Europske unije obvezujuća je za arbitražni sud; i
- (b) Švicarska uživa ista prava kao države članice i institucije Unije i *mutatis mutandis* podliježe istim postupcima pred Sudom Europske unije.

5. Svaka ugovorna stranka poduzima sve potrebne mjere kako bi u dobroj vjeri postupila u skladu s odlukom arbitražnog suda. Ugovorna stranka za koju arbitražni sud utvrdi da nije postupala u skladu s ovim Sporazumom preko Zajedničkog odbora obavješćuje drugu ugovornu stranku o mjerama koje je poduzela kako bi se uskladila s odlukom arbitražnog suda.

ČLANAK 33.

Kompenzacijske mjere

1. Ako ugovorna stranka za koju arbitražni sud utvrdi da nije postupala u skladu s ovim Sporazumom ne obavijesti drugu ugovornu stranku u razumnom roku određenom u skladu s člankom IV.2. stavkom 6. Protokola o mjerama koje je poduzela kako bi se uskladila s odlukom arbitražnog suda ili ako druga ugovorna stranka smatra da priopćene mjere nisu u skladu s odlukom arbitražnog suda, ta druga ugovorna stranka može donijeti proporcionalne kompenzacijske mjere u okviru ovog Sporazuma ili bilo kojeg drugog bilateralnog sporazuma u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojem Švicarska sudjeluje (dalje u tekstu „kompenzacijske mjere”) kako bi se ispravila moguća neravnoteža. Ugovornu stranku za koju je arbitražni sud utvrdio da nije postupala u skladu s ovim Sporazumom obavješćuje o kompenzacijskim mjerama i navodi te mjere u toj obavijesti. Te kompenzacijske mjere počinju proizvoditi učinke tri mjeseca od datuma obavijesti.
2. Ako u roku od mjesec dana od datuma obavijesti o planiranim kompenzacijskim mjerama Zajednički odbor ne donese odluku o njihovoj suspenziji, izmjeni ili poništenju, bilo koja ugovorna stranka može pitanje njihove proporcionalnosti uputiti na arbitražu, u skladu s Protokolom.
3. Arbitražni sud donosi odluku u roku utvrđenom u članku III.8. stavku 4. Protokola.
4. Kompenzacijske mjere nemaju retroaktivni učinak. Posebno se zadržavaju prava i obveze koje su pojedinci i gospodarski subjekti stekli prije nego što su kompenzacijske mjere počele proizvoditi učinke.

ČLANAK 34.

Suradnja među jurisdikcijama

1. Kako bi se osiguralo ujednačeno tumačenje, švicarski Savezni vrhovni sud i Sud Europske unije uspostavljaju dijalog i dogovaraju načine njegove provedbe.
2. Švicarska ima pravo Sudu Europske unije podnositi podneske ili pisana očitovanja ako sud iz države članice Unije tom sudu uputi na prethodnu odluku pitanje koje se odnosi na tumačenje ovog Sporazuma ili odredbe pravnog akta Unije na koji se u njemu upućuje.

ČLANAK 35.

Upućivanja na područja

Kad god pravni akti Unije uključeni u ovaj Sporazum sadržavaju upućivanja na područje „Europske unije”, „Unije”, „zajedničkog tržišta” ili „unutarnjeg tržišta”, ta se upućivanja za potrebe ovog Sporazuma smatraju upućivanjima na područja iz članka 43.

ČLANAK 36.

Upućivanja na državljane država članica Unije

Kad god pravni akti Unije uključeni u ovaj Sporazum sadržavaju upućivanja na državljane država članica Unije, ta se upućivanja za potrebe ovog Sporazuma smatraju upućivanjima na državljane država članica Unije i državljane Švicarske.

ČLANAK 37.

Stupanje na snagu i provedba pravnih akata Unije

Odredbe pravnih akata Unije uključenih u ovaj Sporazum koje se odnose na njihovo stupanje na snagu ili provedbu nisu relevantne za potrebe ovog Sporazuma.

Rokovi i datumi do kojih Švicarska mora staviti na snagu i provesti odluke o uključivanju pravnih akata Unije u ovaj Sporazum proizlaze iz članka 27. stavka 9. i članka 28. stavka 5., kao i iz odredaba o prijelaznim rješenjima.

ČLANAK 38.

Adresati pravnih akata Unije

Odredbe pravnih akata Unije uključenih u ovaj Sporazum u kojima se navodi da su upućeni državama članicama Unije nisu relevantne za potrebe ovog Sporazuma.

DIO VI.

OSTALE ODREDBE

ČLANAK 39.

Opće prilagodbe

U ovom su dijelu navedene opće prilagodbe koje se primjenjuju na pravne akte Unije iz priloga I. i VI., osim ako je u odgovarajućem prilogu navedeno drukčije.

ČLANAK 40.

Razmjena informacija

1. Ako država članica Unije ili njezino nadležno tijelo treba Komisiji dostaviti određene informacije, Švicarska ili njezino nadležno tijelo takve informacije dostavlja Komisiji preko Zajedničkog odbora.
2. Ako država članica Unije ili njezino nadležno tijelo treba određene informacije dostaviti jednoj ili više država članica Unije, te informacije dostavlja i izravno Švicarskoj i o tome obavješćuje Komisiju. Ako Švicarska ili njezino nadležno tijelo treba određene informacije dostaviti jednoj ili više država članica Unije ili njihovim nadležnim tijelima, to čini izravno i o tome obavješćuje Komisiju preko Zajedničkog odbora.

3. Zajednički odbor može dogovoriti odgovarajuća rješenja za izravnu razmjenu informacija u područjima u kojima je potreban brz prijenos informacija.
4. Stavci 1. i 2. ne dovode u pitanje sektorska pravila ni dogovore koji se primjenjuju na razmjenu informacija putem informacijskih sustava.
5. Osim kako je predviđeno u stavku 1., ako je tijekom izrade odluke, izvješća, mišljenja, preporuke ili drugog sličnog dokumenta potrebna razmjena informacija između ACER-a ili drugih institucija Unije i nekog švicarskog tijela, ta se razmjena odvija izravno među relevantnim subjektima, osim ako Zajednički odbor utvrdi da bi se takva razmjena trebala odvijati preko Zajedničkog odbora.
6. Ako Komisija ili ACER trebaju razmjenjivati informacije s poduzećima u Švicarskoj kako bi izvršavali nadležnosti koje su im dodijeljene, informacije mogu razmjenjivati izravno s tim poduzećima, osim ako Zajednički odbor odredi drugi postupak koji će se primjenjivati u takvim slučajevima.
7. Ako se tijekom izrade odluke Unije savjetuje s državama članicama Unije, njihovim tijelima ili poduzećima, na isti se način savjetuje sa Švicarskom, njezinim tijelima i poduzećima.

ČLANAK 41.

Neobvezujući dokumenti

1. Ako Komisija, ACER ili druge institucije Unije državama članicama Unije ili njihovim tijelima izdaju izvješća, mišljenja, izjave, preporuke ili druge slične dokumente, to mogu učiniti i u odnosu na Švicarsku ili njezina tijela. Ako se tijekom izrade tih dokumenata savjetuje s državama članicama Unije, njihovim tijelima ili poduzećima, na isti se način savjetuje sa Švicarskom, njezinim tijelima i poduzećima.
2. Komisija te dokumente dostavlja preko Zajedničkog odbora, osim ako se objavljuju. Zajednički odbor može se dogovoriti da se omogući izravna razmjena. ACER i druge institucije dokumente dostavljaju izravno.

ČLANAK 42.

Objavljivanje podataka

1. Ako država članica Unije treba objaviti određene informacije, u skladu s ovim Sporazumom i Švicarska objavljuje relevantne informacije na odgovarajući način.
2. Ako se u skladu s nekim od akata iz prilogâ informacije trebaju objaviti u *Službenom listu Europske unije*, institucija Unije u njima objavljuje i odgovarajuće informacije koje se odnose na Švicarsku.

DIO VII.

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 43.

Teritorijalno područje primjene

Ovaj se Sporazum primjenjuje, s jedne strane, na državno područje na koje se primjenjuju Ugovor o Europskoj uniji i UFEU i pod uvjetima utvrđenima u tim ugovorima i, s druge strane, na državno područje Švicarske.

ČLANAK 44.

Evolutivna klauzula za proširenu suradnju

Ugovorne stranke izjavljuju da su spremne razmotriti proširivanje suradnje u energetske sektoru na druga područja osim električne energije, posebno područja vodika i plinova iz obnovljivih izvora.

ČLANAK 45.

Klasificirani podaci i osjetljivi neklasificirani podaci

1. Ništa se u ovom Sporazumu ne tumači kao zahtjev da ugovorna stranka stavi na raspolaganje klasificirane podatke.

2. S klasificiranim podacima ili materijalom koji su dostavile ili razmijenile ugovorne stranke na temelju ovog Sporazuma postupa se i štiti ih se u skladu sa Sporazumom između Švicarske Konfederacije i Europske unije o sigurnosnim postupcima za razmjenu klasificiranih podataka, potpisanim u Bruxellesu 28. travnja 2008., i sigurnosnim dogovorima za njegovu provedbu.
3. Zajednički odbor odlukom donosi upute za postupanje kako bi se osigurala zaštita osjetljivih neklasificiranih podataka koje razmjenjuju ugovorne stranke.

ČLANAK 46.

Čuvanje poslovne tajne

Predstavnici, stručnjaci i drugi zastupnici ugovornih stranaka ne smiju, čak ni nakon prestanka svojih dužnosti, otkrivati informacije dobivene u okviru ovog Sporazuma koje su obuhvaćene obvezom čuvanja poslovne tajne.

ČLANAK 47.

Prilozi i protokoli

Prilozi ovom Sporazumu i protokoli uz ovaj Sporazum njegov su sastavni dio.

ČLANAK 48.

Provedba

1. Ugovorne stranke poduzimaju sve odgovarajuće opće ili posebne mjere da bi se ispunile obveze koje proizlaze iz ovog Sporazuma i suzdržavaju se od poduzimanja mjera koje bi mogle ugroziti postizanje njegovih ciljeva.
2. Ugovorne stranke poduzimaju sve potrebne mjere da bi zajamčile željeni rezultat pravnih akata Unije na koje se upućuje u ovom Sporazumu i suzdržavaju se od poduzimanja mjera koje bi mogle ugroziti postizanje njihovih ciljeva.

ČLANAK 49.

Financijski doprinos

1. Švicarska u skladu s ovim člankom i Prilogom VII. doprinosi financiranju aktivnosti agencija, informacijskih sustava i drugih aktivnosti Unije navedenih u članku 1. Priloga VII. kojima ima pristup.

Zajednički odbor može donijeti odluku o izmjeni Priloga VII.

2. Unija može u bilo kojem trenutku obustaviti sudjelovanje Švicarske u aktivnostima iz stavka 1. ovog članka ako Švicarska ne izvrši plaćanje u roku utvrđenom u uvjetima plaćanja iz članka 2. Priloga VII.

Ako Švicarska ne izvrši plaćanje u utvrđenom roku, Unija joj šalje službenu opomenu. Ako Švicarska ne uplati cijeli iznos u roku od 30 dana od datuma primitka službene opomene, Unija može obustaviti njezino sudjelovanje u predmetnoj aktivnosti.

3. Financijski doprinos zbroj je:

(a) operativnog doprinosa; i

(b) naknade za sudjelovanje.

4. Financijski doprinos uplaćuje se jednom godišnje, a datumi dospeljeća navode se u pozivima za dodjelu sredstava koje objavljuje Komisija.

5. Operativni doprinos temelji se na ključu za uplatu doprinosa, koji se definira kao omjer bruto domaćeg proizvoda (dalje u tekstu „BDP”) Švicarske po tržišnim cijenama i BDP-a Unije po tržišnim cijenama.

U tu su svrhu podaci o BDP-u ugovornih stranaka po tržišnim cijenama najnoviji podaci dostupni od 1. siječnja godine u kojoj je izvršeno godišnje plaćanje, kako ih je dostavio Statistički ured Europske unije, uzimajući u obzir Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o suradnji u području statistike, potpisan u Luxembourgu 26. listopada 2004. Ako se taj sporazum prestane primjenjivati, BDP Švicarske onaj je koji se utvrdi na temelju podataka Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD).

6. Operativni doprinos za svaku agenciju Unije izračunava se primjenom ključa za uplatu doprinosa na njezin izglasani godišnji proračun upisan u odgovarajuće proračunske linije za subvencije Unije za predmetnu godinu, uzimajući pritom u obzir svaki prilagođeni operativni doprinos za svaku agenciju kako je utvrđeno u članku 1. Priloga VII.

Operativni doprinos za informacijske sustave i druge aktivnosti izračunava se primjenom ključa za uplatu doprinosa na relevantni proračun za predmetnu godinu kako je utvrđeno u dokumentima za izvršenje tog proračuna, kao što su programi rada ili ugovori. Svi referentni iznosi temelje se na odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza.

7. Godišnja naknada za sudjelovanje iznosi 4 % godišnjeg operativnog doprinosa izračunanog u skladu sa stavcima 5. i 6.

8. Komisija Švicarskoj pruža odgovarajuće informacije o izračunu njezina financijskog doprinosa. Te se informacije dostavljaju u skladu s pravilima Unije o povjerljivosti i zaštiti podataka.

9. Svi financijski doprinosi Švicarske ili plaćanja Unije i izračun iznosa koje treba platiti ili primiti vrše se u eurima.

10. Ako se stupanje na snagu ovog Sporazuma ne poklapa s početkom kalendarske godine, operativni doprinos Švicarske za tu godinu prilagođava se u skladu s metodologijom i uvjetima plaćanja iz članka 4. Priloga VII.

11. Detaljne odredbe o primjeni ovog članka navedene su u Prilogu VII.

12. Tri godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma i svake tri godine nakon toga Zajednički odbor preispituje i prema potrebi prilagođava uvjete sudjelovanja Švicarske kako je utvrđeno u članku 1. Priloga VII.

ČLANAK 50.

Stupanje na snagu

1. Ugovorne stranke ovaj Sporazum ratificiraju ili odobravaju u skladu sa svojim postupcima. Ugovorne stranke međusobno se obavješćuju o provedbi unutarnjih postupaka potrebnih za stupanje na snagu ovog Sporazuma.
2. Ovaj Sporazum stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca nakon posljednje obavijesti o sljedećim instrumentima:
 - (a) Institucionalnom protokolu uz Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba,
 - (b) Protokolu o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba,
 - (c) Institucionalnom protokolu uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu,

- (d) Protokolu o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu,
- (e) Protokolu o državnim potporama uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu,
- (f) Institucionalnom protokolu uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika,
- (g) Protokolu o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika,
- (h) Protokolu o državnim potporama uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika,
- (i) Protokolu o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima,
- (j) Institucionalnom protokolu uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti,
- (k) Protokolu o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti,
- (l) Sporazumu između Europske unije i Švicarske Konfederacije o redovitom financijskom doprinosu Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika u Europskoj uniji,

- (m) Sporazumu između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije,
- (n) Sporazumu između Europske unije i Švicarske Konfederacije o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program.

ČLANAK 51.

Izmjena i raskid

1. Ovaj se Sporazum može izmijeniti u bilo kojem trenutku zajedničkim dogovorom ugovornih stranaka.
2. Unija ili Švicarska može raskinuti ovaj Sporazum slanjem obavijesti drugoj ugovornoj stranci. Ovaj Sporazum prestaje biti na snazi šest mjeseci nakon primitka te obavijesti.
3. Ako ovaj Sporazum prestane biti na snazi, pojedinci i gospodarski subjekti zadržavaju prava i obveze koje su stekli na temelju ovog Sporazuma prije datuma njegova prestanka. Ugovorne stranke sporazumno utvrđuju koje se mjere trebaju poduzeti s obzirom na prava koja su u postupku stjecanja.

Sastavljeno u [...] [...] u po dva primjerka na bugarskom, češkom, danskom, engleskom, estonskom, finskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, irskom, latvijskom, litavskom, mađarskom, malteškom, nizozemskom, njemačkom, poljskom, portugalskom, rumunjskom, slovačkom, slovenskom, španjolskom, švedskom i talijanskom jeziku, pri čemu je svaki od tih tekstova jednako vjerodostojan.

U POTVRDU TOGA niže potpisani, propisno ovlašteni za to, potpisali su ovaj Sporazum.

[Potpis na sva 24 jezika EU-a: „Za Europsku uniju” i „Za Švicarsku Konfederaciju”]

ELEKTRIČNA ENERGIJA

Osim ako je drukčije predviđeno tehničkim prilagodbama:

- smatra se da su prava i obveze utvrđeni pravnim aktima Unije uključenima u ovaj Prilog za države članice Unije utvrđeni za Švicarsku;
- upućivanja u tim aktima na fizičke ili pravne osobe s boravištem ili poslovnim nastanom u državama članicama Unije tumače se tako da uključuju upućivanja na fizičke ili pravne osobe s boravištem ili poslovnim nastanom u Švicarskoj.

Navedeno se primjenjuje uz potpuno poštovanje institucionalnih odredaba iz dijela V. ovog Sporazuma.

AKTI NA KOJE SE UPUĆUJE

1. 32019 R 0941: Uredba (EU) 2019/941 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o pripravnosti na rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2005/89/EZ (SL L 158, 14.6.2019., str. 1., ELI; <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj>).

Za potrebe ovog Sporazuma odredbe Uredbe (EU) 2019/941 sadržavaju sljedeće prilagodbe:

- (a) u članku 3. stavku 1. riječi „Što je prije moguće, a najkasnije do 5. siječnja 2020., svaka država članica” zamjenjuju se sljedećim:

„Najkasnije tri godine nakon stupanja na snagu Sporazuma, Švicarska”;

- (b) u članku 7. stavku 1. riječi „U roku od četiri mjeseca od utvrđivanja regionalnih elektroenergetskih kriznih scenarija u skladu s člankom 6. stavkom 1.” zamjenjuju se sljedećim:

„Najkasnije tri godine i četiri mjeseca nakon stupanja na snagu Sporazuma”;

- (c) u članku 7. stavku 4. riječi „U roku od četiri mjeseca od utvrđivanja regionalnih elektroenergetskih kriznih scenarija u skladu s člankom 6. stavkom 1.” zamjenjuju se sljedećim:

„Najkasnije tri godine i četiri mjeseca nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma”;

- (d) članci 10. i 14. primjenjuju se najkasnije tri godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma.

2. 32019 R 0942: Uredba (EU) 2019/942 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (SL L 158, 14.6.2019., str. 22., ELI; <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/942/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:
- 32024 R 1787: Uredba (EU) 2024/1787 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o smanjenju emisija metana u energetske sektoru i izmjeni Uredbe (EU) 2019/942 (SL L 1787, 15.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1787/oj>)
 - 32024 R 1789: Uredba (EU) 2024/1789 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o unutarnjem tržištu plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika, o izmjeni uredbi (EU) br. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 i (EU) 2022/869 i Odluke (EU) 2017/684 te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 715/2009 (preinaka) (SL L 1789, 15.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj>)

Za potrebe ovog Sporazuma odredbe Uredbe (EU) 2019/942 sadržavaju sljedeće prilagodbe:

- (a) Uredba (EU) 2019/942 primjenjuje se samo na pitanja obuhvaćena područjem primjene ovog Sporazuma;

(b) neovisno o općoj odredbi na početku Priloga I. ovom Sporazumu, pojam „država članica/države članice” iz Uredbe (EU) 2019/942 tumači se tako da uključuje, osim značenja iz Uredbe (EU) 2019/942, i Švicarsku. Slično tome, pojam „regulatorno tijelo” iz Uredbe (EU) 2019/942 tumači se tako da uključuje, osim značenja iz Uredbe (EU) 2019/942, i regulatorno tijelo Švicarske;

(c) u članku 3. dodaje se sljedeći stavak:

„3. Kad je riječ o Švicarskoj, ACER ima nadležnosti koje su mu dodijeljene u skladu s člancima od 3. do 10. i člankom 12. Uredbe (EU) 2019/942, osim ako je ovim Sporazumom utvrđeno drukčije. Prije nego što donese odluku koja se odnosi na Švicarsku, ACER se savjetuje sa švicarskim nadležnim tijelom.”;

(d) u članku 5. stavku 4. dodaje se sljedeće:

„Sljedeći se postupak primjenjuje na članak 9. stavak 6. točku (b) Uredbe (EU) 2015/1222:

Ako se izmjena regija za proračun kapaciteta odnosi na dodjelu švicarskih granica određenoj regiji, Švicarska ima pravo zatražiti da Zajednički odbor odluči o odobrenju dodjele švicarskih granica određenoj regiji.

Ako Zajednički odbor ne donese odluku u roku od šest mjeseci od podnošenja zahtjeva, ACER odlučuje o regijama za proračun kapaciteta u skladu s prvim podstavkom ovog stavka, uzimajući u obzir zabrinutosti Švicarske.

Ako Zajednički odbor odluči ne odobriti dodjelu švicarskih granica određenoj regiji, ACER priprema novu odluku uzimajući u obzir zabrinutosti Švicarske.”;

- (e) u članku 21. dodaje se sljedeće:

„Švicarsko nacionalno regulatorno tijelo u potpunosti sudjeluje u Odboru regulatora, kao i u svim drugim pripremnim tijelima ACER-a, uključujući radne skupine, odbore i projektne skupine, u pogledu pitanja obuhvaćenih područjem primjene ovog Sporazuma. Švicarsko nacionalno regulatorno tijelo nema pravo glasa u Odboru regulatora. Unutarnjim poslovnikom Odbora regulatora i unutarnjim poslovnikom za rad radnih skupina u potpunosti se ostvaruje sudjelovanje švicarskog nacionalnog regulatornog tijela.”;

- (f) u članku 31. dodaje se sljedeće:

„Švicarska sudjeluje u financiranju ACER-a. U tu se svrhu primjenjuju postupci utvrđeni u članku 49. ovog Sporazuma.”;

- (g) Švicarska dodjeljuje ACER-u i njegovu osoblju, u okviru njegovih službenih dužnosti koje obavlja za ACER, povlastice i imunitete predviđene u Dodatku ovom Prilogu, koji se temelje na člancima od 1. do 6., člancima od 10. do 15., člancima 17. i 18. Protokola (br. 7). Upućivanja na odgovarajuće članke tog Protokola navedena su u zagradama u informativne svrhe.□’.”;

(h) u članku 39. dodaje se sljedeći stavak:

„1.a Odstupajući od članka 12. stavka 2. točke (a) Uvjeta zaposlenja ostalih službenika Europske unije, utvrđenih u Uredbi br. 31 (EEZ), 11 (EZAE) o utvrđivanju Pravilnika o osoblju za dužnosnike i Uvjeta zaposlenja ostalih službenika Europske ekonomske zajednice i Europske zajednice za atomsku energiju (SL 45, 14.6.1962., str. 1385.), uključujući sve naknadne izmjene, ACER može, ako tako odluči, na temelju ugovora zaposliti švicarske državljane koji imaju sva prava kao državljani. ACER može prihvatiti upućivanje stručnjaka iz Švicarske.”;

(i) u članku 41. stavku 1. dodaje se sljedeće:

Uredba (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. (SL L 145, 31.5.2001., str. 43.) o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije, primjenjuje se u svrhu primjene ove Uredbe na sve dokumente ACER-a u vezi sa Švicarskom.”;

3. 32020 D 2152: Odluka Komisije (EU) 2020/2152 od 17. prosinca 2020. o pristojbama koje se Agenciji Europske unije za suradnju energetske regulatora plaćaju za prikupljanje, rukovanje, obradu i analizu informacija koje se prijavljuju na temelju Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 428, 18.12.2020., str. 68., ELI; <http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2152/oj>)

4. 32019 R 943: Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije. (SL L 158, 14.6.2019., str. 54., ELI; <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:
- 32022 R 0869: Uredba (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu, izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 i direktiva 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 (SL EU L 152, 3.6.2022., str. 45., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>).
 - 32024 R 1747: Uredba (EU) 2024/1747 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o izmjeni uredaba (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 u pogledu poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji (SL L 2024/1747, 26.6.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj>)

Za potrebe ovog Sporazuma odredbe Uredbe (UE) 2019/943 sadržavaju sljedeće prilagodbe:

- (a) u članku 14. stavku 8. dodaje se sljedeće:

„Ako Komisija planira izmijeniti zonu nadmetanja koja obuhvaća švicarsko državno područje, podnosi nacrt odluke Zajedničkom odboru na odobrenje. Zajednički odbor donosi odluku unutar šest mjeseci od podnošenja. Ako Zajednički odbor odluči ne odobriti izmjenu zone nadmetanja tako da obuhvaća švicarsko državno područje, Komisija priprema novu odluku uzimajući u obzir zabrinutosti Švicarske.”;

- (b) u članku 15. stavku 5. dodaje se sljedeće:

„Ako Komisija planira izmijeniti zonu nadmetanja koja obuhvaća švicarsko državno područje, podnosi nacrt odluke Zajedničkom odboru na odobrenje. Zajednički odbor donosi odluku unutar šest mjeseci od podnošenja. Ako Zajednički odbor odluči ne odobriti izmjenu zone nadmetanja tako da obuhvaća švicarsko državno područje, Komisija priprema novu odluku uzimajući u obzir zabrinutosti Švicarske.”;

- (c) mehanizam za razvoj kapaciteta koji Švicarska uvede odobrava švicarsko nadležno tijelo. Također, za te mehanizme za razvoj kapaciteta, u članku 21. stavku 8. riječ „Komisija” zamjenjuje se riječima „švicarsko nadležno tijelo”;

- (d) u članku 24. stavku 1. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) donositi pretpostavke uzimajući u obzir posebnosti nacionalne potražnje i ponude električne energije, uključujući posebnosti koje proizlaze iz činjenice da Švicarska nije država članica Unije, ili iz elemenata koji mogu biti posebno važni za sigurnost opskrbe u Švicarskoj, kao što je smanjena dostupnost nuklearne energije i plina za proizvodnju električne energije u susjednim zemljama, pod uvjetom da se takva pitanja razmotre na razmjeran i razuman način”;

- (e) Komisija ima nadležnosti u skladu s člancima 34., 63. i 64. u slučajevima koji se odnose na Švicarsku;

- (f) u članku 65. stavku 2. dodaje se sljedeće:

„U slučaju da Komisija namjerava za potrebe ovog članka zatražiti informacije od poduzetnika koji se nalazi u Švicarskoj, Komisija švicarskom nacionalnom regulatornom tijelu dostavlja zahtjev za informacije koji uključuje rok u kojem dotični poduzetnik mora dostaviti te informacije. Nacionalno regulatorno tijelo treba odmah zatražiti te informacije od dotičnog poduzetnika i u svoj zahtjev uključiti informacije u skladu sa stavkom 3. Švicarsko nacionalno regulatorno tijelo odmah po primitku proslijeđuje odgovor dotičnog poduzetnika Komisiji.

Ako poduzetnik ne dostavi informacije zatražene u skladu s trećim podstavkom u roku koji je odredila Komisija ili dostavi nepotpune informacije, Komisija može zatražiti od švicarskog nacionalnog regulatornog tijela da donese odluke u skladu sa stavkom 5.”;

- (g) u članku 65. stavku 5. dodaje se sljedeće:

„Ako to zatraži Komisija u skladu sa stavkom 2., švicarsko nacionalno regulatorno tijelo zahtijeva od poduzetnika na kojeg se odnosi odluka da dostavi tražene informacije.”;

- (h) u članku 66. stavku 2. dodaje se sljedeće:

„Ako su ispunjeni uvjeti iz ovog stavka, odnosno ako je švicarsko nacionalno regulatorno tijelo odgovorilo na zahtjev za informacije u skladu s člankom 65. stavkom 2., Komisija može zatražiti da švicarsko nacionalno regulatorno tijelo donese odluku u skladu s ovim stavkom u pogledu dotičnih poduzetnika.”;

- (i) dodaje se novi članak:

„ČLANAK 66.a

Odluke koje donese švicarsko nacionalno regulatorno tijelo u skladu s člancima 65. i 66. podliježu sudskom nadzoru švicarskih sudova.”;

- (j) članak 7.b, članak 12. stavci od 2. do 7., članak 19.a stavci od 3. do 9., članci 19.e, 19.f, 50. i 63. primjenjuju se najkasnije tri godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma.

5. 32010 R 0838: Uredba Komisije (EU) br. 838/2010 od 23. rujna 2010. o utvrđivanju smjernica koje se odnose na mehanizam naknade između operatora prijenosnih sustava i zajednički regulatorni pristup naplati prijenosa (SL L 250, 24.9.2010., str. 5., ELI; <http://data.europa.eu/eli/reg/2010/838/oj>)

Za potrebe ovog Sporazuma Komisija ima nadležnosti u skladu s dijelom A točkama 3.3. i 5.1. Priloga Uredbi (EU) br. 838/2010.

6. 32013 R 0543: Uredba Komisije (EU) br. 543/2013 od 14. lipnja 2013. o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije i o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 163, 15.6.2013., str. 1.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/543/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:

— 32019 R 943: Uredba (EU) 2019/943 od 5. lipnja 2019. (SL L 158, 14.6.2019., str. 54.)

7. 32015 R 1222: Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima (SL L 197, 25.7.2015., str. 24., ELI; <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:

— 32021 R 0280: Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/280 od 22. veljače 2021. o izmjeni uredaba (EU) 2015/1222, (EU) 2016/1719, (EU) 2017/2195 i (EU) 2017/1485 radi njihova usklađivanja s Uredbom (EU) 2019/943 (SL EU L 62, 23.2.2021, str. 24., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj>)

Za potrebe ovog Sporazuma odredbe Uredbe (UE) 2015/1222 sadržavaju sljedeće prilagodbe:

(a) u članku 1. dodaje se sljedeći stavak:

„6. Švicarski OPS i operatori tržišta sudjeluju u jedinstvenom povezivanju dan unaprijed i unutardnevnom povezivanju pod istim uvjetima kao i OPS-i i operatori tržišta iz Unije, nakon što se ispune tehnički i regulatorni uvjeti iz ove Uredbe. Komisija u svojoj odluci na temelju članka 1. stavka 5. uzima u obzir da se smatra da se provedbom Sporazuma ispunjavaju uvjeti u skladu s člankom 1. stavkom 4. Svi uključeni akteri brzo poduzimaju potrebne korake kako bi se omogućilo uključivanje Švicarske u tržišno povezivanje u roku od devet mjeseci od stupanja na snagu Sporazuma.”;

- (b) kad je riječ o odredbama i uvjetima ili metodologijama čije je donošenje predviđeno Uredbom (EU) 2015/1222:
- i. švicarski OPS, nominirani operator tržišta električne energije i nacionalno regulatorno tijelo sudjeluju u izradi svih novih ili izmijenjenih odredaba i uvjeta ili metodologija te se njihove primjedbe uzimaju u obzir pri odlučivanju o odredbama i uvjetima ili metodologijama;
 - ii. pri glasovanju i razmatranju jesu li dosegnuti relevantni pragovi država članica ili stanovništva za kvalificirane većine, Švicarska i njezino stanovništvo uzimaju se u obzir;
 - iii. upućivanja na „regije koje obuhvaćaju više od pet država članica” u članku 9. stavku 3. prvom podstavku i na „regije koje obuhvaćaju pet država članica ili manje” u članku 9. stavku 3. trećem podstavku tumače se kao „regije koje obuhvaćaju više od četiri države članice Unije i Švicarsku” ili „regije koje obuhvaćaju četiri države članice Unije i Švicarsku ili manje”;
 - iv. ako se dodjela švicarskih granica regiji za proračun kapaciteta mijenja u skladu s člankom 9. stavkom 6. točkom (b), primjenjuje se postupak utvrđen u članku 5. stavku 4. Uredbe (EU) 2019/942;
 - v. odredbe i uvjeti ili metodologije koji su već bili doneseni na datum potpisivanja ovog Sporazuma primjenjuju se u Švicarskoj; i

vi. švicarsko nacionalno regulatorno tijelo u roku od mjesec dana uključuje u švicarski regulatorni poredak nove ili izmijenjene odredbe i uvjete ili metodologije koje donese ACER u skladu s postupkom utvrđenim u Uredbi (EU) 2015/1222. Odredbe i uvjeti ili metodologije privremeno se primjenjuju u Švicarskoj od datuma njihove primjene u Uniji. Svaka privremena primjena završava nakon što je švicarsko nacionalno regulatorno tijelo integrira u švicarski regulatorni poredak.

8. 32016 R 1719: Uredba Komisije (EU) 2016/1719 od 26. rujna 2016. o uspostavljanju smjernica za dugoročnu dodjelu kapaciteta (SL L 259, 27.9.2016., str. 42., ELI; <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1719/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:

— 32021 R 0280: Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/280 od 22. veljače 2021. o izmjeni uredaba (EU) 2015/1222, (EU) 2016/1719, (EU) 2017/2195 i (EU) 2017/1485 radi njihova usklađivanja s Uredbom (EU) 2019/943 (SL EU L 62, 23.2.2021., str. 24., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/280/oj)

Za potrebe ovog Sporazuma odredbe Uredbe (EU) 2016/1719 sadržavaju sljedeće prilagodbe:

(a) u članku 1. dodaje se sljedeći stavak:

„6. Švicarski OPS i operatori tržišta sudjeluju u jedinstvenoj platformi za dodjelu pod istim uvjetima kao i OPS-ovi i operatori tržišta iz Unije, nakon što se ispune tehnički i regulatorni uvjeti iz ove Uredbe. Komisija u svojoj odluci na temelju stavka 5. uzima u obzir da se smatra da se provedbom Sporazuma ispunjavaju uvjeti u skladu sa stavkom 4. Svi uključeni akteri brzo poduzimaju potrebne korake kako bi se omogućilo uključivanje Švicarske u tržišno povezivanje u roku od devet mjeseci nakon stupanja na snagu Sporazuma.”;

- (b) kad je riječ o odredbama i uvjetima ili metodologijama čije je donošenje predviđeno Uredbom (EU) 2016/1719:
- i. švicarski OPS i nacionalno regulatorno tijelo sudjeluju u izradi svih novih ili izmijenjenih odredaba i uvjeta ili metodologija te se njihove primjedbe uzimaju u obzir pri odlučivanju o odredbama i uvjetima ili metodologijama;
 - ii. pri glasovanju i razmatranju jesu li dosegnuti relevantni pragovi država članica ili stanovništva za kvalificirane većine, Švicarska i njezino stanovništvo uzimaju se u obzir;
 - iii. upućivanja na „regije koje obuhvaćaju više od pet država članica” u članku 4. stavku 3. prvom podstavku i na „regije koje obuhvaćaju pet država članica ili manje” u članku 4. stavku 3. trećem podstavku tumače se kao „regije koje obuhvaćaju više od četiri države članice Unije i Švicarsku” ili „regije koje obuhvaćaju četiri države članice Unije i Švicarsku ili manje”;
 - iv. odredbe i uvjeti ili metodologije koji su već bili doneseni na datum potpisivanja ovog Sporazuma primjenjuju se u Švicarskoj; i
 - v. švicarsko nacionalno regulatorno tijelo u roku od mjesec dana uključuje u švicarski regulatorni poredak nove ili izmijenjene odredbe i uvjete ili metodologije koje donese ACER u skladu s postupkom utvrđenim u Uredbi (EU) 2016/1719. Odredbe i uvjeti ili metodologije privremeno se primjenjuju u Švicarskoj od datuma njihove primjene u Uniji. Svaka privremena primjena završava nakon što je švicarsko nacionalno regulatorno tijelo integrira u švicarski regulatorni poredak.

9. 32017 R 2195: Uredba Komisije (EU) 2017/2195 od 23. studenog 2017. o uspostavljanju smjernica za električnu energiju uravnoteženja (SL L 312, 28.11.2017., str. 6., ELI; <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2195/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:

— 32021 R 0280: Provedbena uredba (EU) 2021/280 od 22. veljače 2021. o izmjeni uredaba (EU) 2015/1222, (EU) 2016/1719, (EU) 2017/2195 i (EU) 2017/1485 radi njihova usklađivanja s Uredbom (EU) 2019/943 (SL EU L 62, 23.2.2021, str. 24., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj>)

Za potrebe ovog Sporazuma odredbe Uredbe (EU) 2017/2195 sadržavaju sljedeće prilagodbe:

- (a) u članku 1. dodaje se sljedeći stavak:

„9. Švicarski OPS i operatori tržišta sudjeluju u europskim platformama za razmjenu standardnih proizvoda za energiju uravnoteženja pod istim uvjetima kao i OPS-i i operatori tržišta iz Unije, nakon što se ispune tehnički i regulatorni uvjeti iz ove Uredbe. Komisija u svojoj odluci na temelju stavka 7. uzima u obzir da se smatra da se provedbom Sporazuma ispunjavaju uvjeti u skladu sa stavkom 6. Svi uključeni akteri brzo poduzimaju potrebne korake kako bi se omogućilo uključivanje Švicarske u tržišno povezivanje u roku od devet mjeseci od stupanja na snagu Sporazuma.”;

- (b) kad je riječ o odredbama i uvjetima ili metodologijama čije je donošenje predviđeno Uredbom (EU) 2017/2195:
- i. švicarski OPS i nacionalno regulatorno tijelo sudjeluju u izradi svih novih ili izmijenjenih odredaba i uvjeta ili metodologija te se njihove primjedbe uzimaju u obzir pri odlučivanju o odredbama i uvjetima ili metodologijama;
 - ii. pri glasovanju i razmatranju jesu li dosegnuti relevantni pragovi država članica ili stanovništva za kvalificirane većine, Švicarska i njezino stanovništvo uzimaju se u obzir;
 - iii. upućivanja na „regije koje obuhvaćaju više od pet država članica” u članku 4. stavku 4. i na „regije koje obuhvaćaju pet država članica ili manje” u članku 4. stavku 4. tumače se kao „regije koje obuhvaćaju više od četiri države članice Unije i Švicarsku” ili „regije koje obuhvaćaju četiri države članice Unije i Švicarsku ili manje”;
 - iv. odredbe i uvjeti ili metodologije koji su već bili doneseni na datum potpisivanja ovog Sporazuma primjenjuju se u Švicarskoj; i
 - v. švicarsko nacionalno regulatorno tijelo u roku od mjesec dana uključuje u švicarski regulatorni poredak nove ili izmijenjene odredbe i uvjete ili metodologije koje donese ACER u skladu s postupkom utvrđenim u Uredbi (EU) 2017/2195. Odredbe i uvjeti ili metodologije privremeno se primjenjuju u Švicarskoj od datuma njihove primjene u Uniji. Svaka privremena primjena završava nakon što je švicarsko nacionalno regulatorno tijelo integrira u švicarski regulatorni poredak.

10. 32017 R 2196: Uredba Komisije (EU) 2017/2196 od 24. studenog 2017. o uspostavljanju mrežnog kodeksa za poremećeni pogon i ponovnu uspostavu elektroenergetskih sustava (SL L 312, 28.11.2017., str. 54.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2196/oj>)
11. 32016 R 1388: Uredba Komisije (EU) 2016/1388 od 17. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za priključak kupca (SL L 223, 18.8.2016., str. 10.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1388/oj>)

Za potrebe ovog Sporazuma Komisija ima nadležnosti u skladu s člankom 51.

12. 32016 R 0631: Uredba Komisije (EU) 2016/631 od 14. travnja 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu (SL L 112, 27.4.2016., str. 1.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/631/oj>)

Za potrebe ovog Sporazuma Komisija ima ovlasti u skladu s člankom 61.

13. 32016 R 1447: Uredba Komisije (EU) 2016/1447 od 26. kolovoza 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje na mrežu sustava za prijenos istosmjernom strujom visokog napona i istosmjerno priključenih modula elektroenergetskog parka (SL L 241, 8.9.2016., str. 1.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1447/oj>)

Za potrebe ovog Sporazuma Komisija ima ovlasti u skladu s člankom 78.

14. 32017 R 1485: Uredba Komisije (EU) 2017/1485 od 2. kolovoza 2017. o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava (SL L 220, 25.8.2017., str. 1.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1485/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:

— 32021 R 0280: Provedbena uredba (EU) 2021/280 od 22. veljače 2021. (SL L 62, 23.2.2021., str. 24.)

Za potrebe ovog Sporazuma odredbe Uredbe (EU) 2017/1485 sadržavaju sljedeće prilagodbe:

- (a) kad je riječ o odredbama i uvjetima ili metodologijama čije je donošenje predviđeno Uredbom (EU) 2017/1485:
- i. švicarski OPS i nacionalno regulatorno tijelo sudjeluju u izradi svih novih ili izmijenjenih odredaba i uvjeta ili metodologija te se njihove primjedbe uzimaju u obzir pri odlučivanju o odredbama i uvjetima ili metodologijama;
 - ii. pri glasovanju i razmatranju jesu li dosegnuti relevantni pragovi država članica ili stanovništva za kvalificirane većine, Švicarska i njezino stanovništvo uzimaju se u obzir;
 - iii. upućivanja na „regije koje obuhvaćaju više od pet država članica” u članku 5. stavku 5. i na „regije koje obuhvaćaju pet država članica ili manje” u članku 5. stavku 5. tumače se kao „regije koje obuhvaćaju više od četiri države članice Unije i Švicarsku” ili „regije koje obuhvaćaju četiri države članice Unije i Švicarsku ili manje”;

- iv. odredbe i uvjeti ili metodologije koji su već bili doneseni na datum potpisivanja ovog Sporazuma primjenjuju se u Švicarskoj; i
- v. švicarsko nacionalno regulatorno tijelo u roku od mjesec dana uključuje u švicarski regulatorni poredak nove ili izmijenjene odredbe i uvjete ili metodologije koje donese ACER u skladu s postupkom utvrđenim u Uredbi (EU) 2017/1485. Odredbe i uvjeti ili metodologije privremeno se primjenjuju u Švicarskoj od datuma njihove primjene u Uniji. Svaka privremena primjena završava nakon što je švicarsko nacionalno regulatorno tijelo integrira u švicarski regulatorni poredak.

15. 32024 L 01366: Delegirana uredba Komisije (EU) 2024/1366 od 11. ožujka 2024. o dopuni Uredbe (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća uspostavom mrežnog kodeksa sa sektorskim pravilima za kibernetičkosigurnosne aspekte prekograničnih protoka električne energije (SL EU L, 2024/1366, 24.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1366/oj)

Za potrebe ovog Sporazuma odredbe Uredbe (EU) 2024/1366 sadržavaju sljedeće prilagodbe:

- (a) umeće se sljedeći članak:

„ČLANAK 1.a

1. Švicarska osniva ili imenuje sljedeća tijela prije stupanja Sporazuma na snagu:

- (a) nacionalno vladino ili regulatorno tijelo odgovorno za obavljanje zadaća koje su ovom Uredbom dodijeljene „nadležnom tijelu”; kad je riječ o Švicarskoj, upućivanja u ovoj Uredbi na „nadležno tijelo” tumače se kao upućivanja na to imenovano tijelo;

- (b) jedan ili više timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente koji će biti odgovorni za postupanje u slučaju incidenata obuhvaćenih ovom Uredbom u skladu s jasno definiranim postupkom. Ti timovi mogu uspostaviti odnose suradnje s nacionalnim timovima za odgovor na računalne sigurnosne incidente država članica Unije u mjeri u kojoj je to potrebno za primjenu ove Uredbe. U okviru takvih odnosa suradnje Švicarska omogućava djelotvornu, učinkovitu i sigurnu razmjenu informacija s tim nacionalnim timovima za odgovor na računalne sigurnosne incidente uz primjenu odgovarajućih protokola za razmjenu informacija, uključujući protokol o semaforu. Kad je riječ o Švicarskoj, upućivanja u ovoj Uredbi na „tim za odgovor na računalne sigurnosne incidente” tumače se kao upućivanja na tim ili timove imenovane u skladu s prvim podstavkom.

Švicarska imenuje jednog od svojih timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente koordinatorom za potrebe koordiniranog otkrivanja ranjivosti (dalje u tekstu „koordinacijski tim za odgovor na računalne sigurnosne incidente”).

Koordinacijski tim za odgovor na računalne sigurnosne incidente djeluje kao pouzdani posrednik koji prema potrebi olakšava interakciju između fizičke ili pravne osobe koja prijavljuje ranjivost i proizvođača ili pružatelja potencijalno ranjivih proizvoda ili usluga informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), na zahtjev bilo koje od stranaka. Zadaće koordinacijskog tima za odgovor na računalne sigurnosne incidente uključuju:

- i. utvrđivanje predmetnih subjekata i kontaktiranje s njima;

- ii. pomaganje fizičkim ili pravnim osobama koje prijavljuju ranjivost; i
- iii. pregovaranje o vremenskom okviru za otkrivanje i upravljanje ranjivostima koje utječu na više subjekata.

Švicarska jamči da fizičke ili pravne osobe mogu prijaviti ranjivost, na zahtjev i anonimno, koordinacijskom timu za odgovor na računalne sigurnosne incidente. Koordinacijski tim za odgovor na računalne sigurnosne incidente osigurava provedbu pažljivih daljnjih mjera u pogledu prijavljene ranjivosti i osigurava anonimnost fizičke ili pravne osobe koja prijavljuje ranjivost. Ako bi prijavljena ranjivost mogla imati znatan učinak na subjekte ne samo u Švicarskoj nego i u jednoj ili više država članica, koordinacijski tim za odgovor na računalne sigurnosne incidente Švicarske, prema potrebi surađuje s drugim koordinacijskim timovima za odgovor na računalne sigurnosne incidente u okviru mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente.

- (c) jedno ili više nadležnih tijela odgovornih za upravljanje kibernetičkosigurnosnim incidentima velikih razmjera i krizama unutar područja primjene ove Uredbe, koje utvrđuje nacionalni plan za odgovor na kibernetičkosigurnosne incidente velikih razmjera i krize u kojem su utvrđeni ciljevi i načini upravljanja kibernetičkosigurnosnim incidentima velikih razmjera i krizama. Kad je riječ o Švicarskoj, upućivanja u ovoj Uredbi na „tijela za upravljanje kibernetičkosigurnosnim krizama”, „tijela za upravljanje kibernetičkosigurnosnim krizama u području mrežne i informacijske sigurnosti” ili „nacionalna tijela za upravljanje kibernetičkosigurnosnim krizama” tumače se kao upućivanja na to imenovano tijelo;

- (d) kontaktnu točku koja obavlja funkciju povezivanja kako bi se omogućila prekogranična suradnja u okviru područja primjene ove Uredbe između švicarskih tijela i relevantnih tijela država članica Unije te, prema potrebi, suradnja s Komisijom i Agencijom Europske unije za kibernetičku sigurnost (dalje u tekstu „ENISA”) te kako bi se omogućila međusektorska suradnja s drugim nadležnim tijelima u Švicarskoj. Kad je riječ o Švicarskoj, upućivanja u ovoj Uredbi na „nacionalnu jedinstvenu kontaktnu točku” tumače se kao upućivanja na tu imenovanu kontaktnu točku;
 - (e) nadležno tijelo odgovorno za kibernetičku sigurnost. Kad je riječ o Švicarskoj, upućivanja u ovoj Uredbi na „nadležna tijela odgovorna za kibernetičku sigurnost” tumače se kao upućivanja na to imenovano tijelo.
2. Švicarska do stupanja na snagu Sporazuma dostavlja Komisiji, ACER-u, ENTSO-E-u i tijelu EU-a za ODS-e ime i podatke za kontakt odgovarajućih tijela iz stavka 1.”;
- (b) kad je riječ o odredbama i uvjetima ili metodologijama odnosno planovima čije je donošenje predviđeno Uredbom (EU) 2024/1366:
 - i. švicarski OPS, švicarski operatori distribucijskih sustava (ODS) putem tijela EU-a za ODS-e i nadležno tijelo sudjeluju u izradi svih novih ili izmijenjenih odredaba i uvjeta ili metodologija odnosno planova te se njihove primjedbe uzimaju u obzir pri odlučivanju o odredbama i uvjetima ili metodologijama;

- ii. pri glasovanju o odredbama i uvjetima ili metodologijama odnosno planovima i razmatranju jesu li dosegnuti relevantni pragovi država članica ili stanovništva za kvalificirane većine, Švicarska i njezino stanovništvo uzimaju se u obzir;
 - iii. upućivanja na „predmetna regija pogona sustava sastoji od više od pet država članica” iz članka 7. stavka 3. tumače se kao „predmetna regija pogona sustava sastoji od više od četiri države članice Europske unije i Švicarske”;
 - iv. odredbe i uvjeti ili metodologije te planovi koji su već bili doneseni na datum potpisivanja ovog Sporazuma primjenjuju se u Švicarskoj;
 - v. švicarsko nadležno tijelo u roku od mjesec dana uključuje u švicarski regulatorni poredak nove ili izmijenjene odredbe i uvjete ili metodologije te planove koji se donesu u Uniji u skladu s postupkom utvrđenim u Uredbi (EU) 2024/1366. Odredbe i uvjeti ili metodologije privremeno se primjenjuju u Švicarskoj od datuma njihove primjene u Uniji. Svaka privremena primjena završava nakon što je švicarsko nadležno tijelo integrira u švicarski regulatorni poredak.
- (c) kad je riječ o Švicarskoj, upućivanje na Uredbu (EU) 2016/679 u članku 2. stavku 6. i članku 33. stavku 2. točki (a) podtočki i. tumači se kao upućivanje na relevantno nacionalno zakonodavstvo;
- (d) članak 5., zadnja rečenica, članak 38. stavak 8., članak 41. stavak 2. druga rečenica, članak 41. stavci 3. i 7. i članak 43. stavak 4. ne primjenjuju se;

- (e) članak 37. stavak 4. zamjenjuje se sljedećim:

„Ako nadležno tijelo sazna za nezakrpanu ranjivost za koju nema dokaza da se već aktivno iskorištava, bez nepotrebne odgode surađuje s koordinacijskim timom za odgovor na računalne sigurnosne incidente za potrebe koordiniranog otkrivanja ranjivosti kako je utvrđeno u članku 1.a stavku 1. točki (b) ove Uredbe”;

- (f) članak 40. stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„Ako se kibernetički napad može smatrati kibernetičkosigurnosnim incidentom velikih razmjera ili se očekuje da će ga se smatrati kibernetičkosigurnosnim incidentom velikih razmjera i utječe na Švicarsku, *ad hoc* skupina za koordinaciju prekograničnih kriznih situacija odmah obavješćuje nacionalna tijela za upravljanje kibernetičkim krizama u Švicarskoj i u državama članicama Unije pogođenima incidentom, kao i Komisiju i Europsku mrežu organizacija za vezu za kibernetičke krize („EU CyCLONe”). U takvoj situaciji *ad hoc* skupina za koordinaciju prekograničnih kriznih situacija dostavlja mreži EU CyCLONe informacije o sektorskim posebnostima.”;

- (g) članak 42. stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„Timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente bez odgode prosljeđuju informacije primljene od ENISA-e predmetnim subjektima.”.

16. 32019 L 0944: Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.), <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:
- 32022 R 0869: Uredba (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu, izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 i direktiva 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 (SL L 152, 3.6.2022., str. 45., ELI; <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>).
 - 32024 L 1711: Direktiva (EU) 2024/1711 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o izmjeni uredaba (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 u pogledu poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji (SL EU L, 2024/1711, 26.6.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>)

Za potrebe ovog Sporazuma odredbe Direktive (EU) 2019/944 sadržavaju sljedeće prilagodbe:

- (a) Komisija ima nadležnosti na temelju članka 44. stavka 1., članka 63. i članka 66. stavka 1. u slučajevima koji se odnose na Švicarsku;
- (b) članak 6.a, članak 7. stavci 1., 2., 4. i 5., članak 8., članak 12. stavak 1., članak 15., članak 15.a stavci od 1. do 8., članci 16. i 23., članak 24. stavci 1. i 3., članci 28. i 28.a, članak 29. stavak 1., članci 32., 38. i 66.a provode se najkasnije tri godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma;

- (c) članak 35. stavci 1. i 2. provode se u pogledu razdvajanja operatora distribucijskih sustava organiziranih u skladu sa švicarskim javnim pravom najkasnije tri godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma;
- (d) švicarsko nacionalno regulatorno tijelo izvršava zadaće povezane s priključenjem i pristupom nacionalnim mrežama, uključujući tarife za prijenos i distribuciju, u skladu s člankom 59. stavkom 1. točkom (a) i stavkom 7. točkom (a) najkasnije pet godina nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma;
- (e) Zajednički odbor nadležan je na temelju članka 65.

- 17. 32023 R 1162: Provedbena uredba Komisije (EU) 2023/1162 od 6. lipnja 2023. o zahtjevima u pogledu interoperabilnosti i nediskriminirajućim i transparentnim postupcima za pristup podacima o mjerenju i potrošnji (SL L 154, 15.6.2023., str. 10.), http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1162/oj)
- 18. 32011 R 1227: Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 326, 8.12.2011., str. 1.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1227/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:
 - 32024 R 1106: Uredba (EU) 2024/1106 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o izmjeni uredbi (EU) br. 1227/2011 i (EU) 2019/942 u pogledu poboljšanja zaštite Unije od manipulacije tržištem na veleprodajnom tržištu energije (SL EU L, 2024/1106, 17.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1106/oj>)

Za potrebe ovog Sporazuma odredbe Uredbe (EU) 1227/2011 sadržavaju sljedeće prilagodbe:

(a) u članku 1. stavku 2. dodaje se sljedeće:

„Za derivate električne energije koji nisu obuhvaćeni člankom 2. stavkom 4. i koji su uvršteni za trgovanje na mjestu trgovanja ili trgovinskoj platformi koja se temelji na tehnologiji decentraliziranog vođenja evidencije transakcija koja ima registrirano sjedište u Švicarskoj, Švicarska nastavlja primjenjivati pravila kojima se zabranjuje manipuliranje tržištem i trgovanje povlaštenim informacijama kojima se osigurava usporediv standard zaštite kao u Uniji.”;

(b) u članku 1. dodaje se novi stavak:

„6. U Švicarskoj se ova Uredba primjenjuje samo na trgovanje na veliko električnom energijom, a ne na sektor plina”;

(c) u članku 9. dodaje se novi stavak:

„1.a Sudionici na tržištu koji su registrirani i pri švicarskom nacionalnom regulatornom tijelu i pri nacionalnom regulatornom tijelu države članice Unije u trenutku stupanja na snagu ovog Sporazuma usklađuju svoje obveze registracije s ovim člankom.”;

(d) u članku 13. dodaje se novi stavak:

„8.a Kad je riječ o Švicarskoj, Agencija provodi prekogranične istrage na temelju članka 13. stavaka od 5. do 8. surađujući blisko i aktivno sa švicarskim nacionalnim regulatornim tijelom.

U kontekstu takvih prekograničnih istraga nadležna švicarska tijela, posebno švicarsko nacionalno regulatorno tijelo, provode u bliskoj suradnji s Agencijom istražne mjere na temelju članka 13.a, članka 13.b stavka 2. i članka 13.c na švicarskom državnom području.

Agencija može zatražiti od švicarskog nacionalnog regulatornog tijela da poduzme konkretne istražne mjere, a nadležna švicarska tijela provode te mjere. Agencija na zahtjev sudjeluje u provedbi mjera.

Švicarsko nacionalno regulatorno tijelo prikuplja informacije koje su Agenciji potrebne za djelotvornu provedbu istrage i dijeli te informacije s Agencijom bez nepotrebne odgode nakon dovršetka odgovarajuće istražne mjere.

Kad Agencija namjerava komunicirati s osobama na švicarskom državnom području, među ostalim za potrebe zahtjeva za informacije u skladu s člankom 13.b stavkom 1., švicarsko nacionalno regulatorno tijelo proslijeđuje relevantne informacije tim osobama odnosno Agenciji.

Izvešće o istrazi iz članka 13. stavka 11. sastavlja Agencija. Mjere iz članka 13. stavka 11. poduzima švicarsko nacionalno regulatorno tijelo.”;

- (e) kad je riječ o mjerama koje poduzimaju nadležna švicarska tijela u skladu s člankom 13. stavkom 8.a, izraz „Agencija” u članku 13.g stavcima 1. i 4. tumači se kao „nadležno švicarsko tijelo”;

(f) nakon članka 13.j umeće se novi članak:

„ČLANAK 13.k

Mjere koje poduzimaju nadležna švicarska tijela u skladu s člankom 13. stavkom 8.a i člankom 13.g podliježu sudskom nadzoru švicarskih sudova.”.

19. 32014 R 1348: Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1348/2014 od 17. prosinca 2014. o izvješćivanju o podacima i provedbi članka 8. stavaka 2. i 6. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 363, 18.12.2014., str. 121.), http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/1348/oj)
20. 32012 D 1117(01): Odluka Komisije od 15. studenoga 2012. o osnivanju Koordinacijske skupine za električnu energiju (SL EU C 353, 17.11.2012., str. 2.)

Povlastice i imuniteti”;

ČLANAK 1.

(odgovara članku 1. Protokola (br. 7))

Prostorije i zgrade Agencije nepovredive su. Izuzete su od pretrage, rekvizicije, konfiskacije ili izvlaštenja. Imovina Agencije ne može biti predmetom upravnih ili sudskih mjera prisile bez ovlaštenja Suda Europske unije.

ČLANAK 2.

(odgovara članku 2. Protokola (br. 7))

Arhive Agencije nepovredive su.

ČLANAK 3.

(odgovara člancima 3. i 4. Protokola (br. 7))

1. Agencija, njezina imovina, prihodi i ostala dobra oslobođeni su od svih izravnih poreza.

2. Roba i usluge koje se izvoze iz Švicarske u Agenciju za službenu upotrebu ili pružaju Agenciji u Švicarskoj ne podliježu neizravnim carinama i porezima.
3. Oslobođenje od plaćanja PDV-a odobrava se ako stvarna kupovna cijena robe i usluga navedenih na računu ili odgovarajućem dokumentu ukupno iznosi najmanje sto švicarskih franaka (uključujući porez). Agencija je oslobođena svih carina, zabrana i ograničenja pri uvozu i izvozu na predmete namijenjene njezinoj službenoj upotrebi; tako uvezene predmete ne smije se odlagati u Švicarskoj, ni uz naplatu ni besplatno, osim prema uvjetima koje odredi švicarska vlada.
4. Oslobođenje od PDV-a, trošarina i drugih neizravnih poreza odobrava se u obliku otpusta po predloženju švicarskih obrazaca predviđenih za tu svrhu dobavljaču robe ili pružatelju usluga.
5. Ne odobravaju se oslobođenja od poreza i davanja koja se plaćaju samo kao naknade za javne komunalne usluge.

ČLANAK 4.

(odgovara članku 5. Protokola (br. 7))

Pri službenoj komunikaciji i prijenosu svih svojih dokumenata na Agenciju se u Švicarskoj primjenjuje isti tretman kao na diplomatske misije.

Službena prepiska i druga službena komunikacija Agencije ne podliježu cenzuri.

ČLANAK 5.

(odgovara članku 6. Protokola (br. 7))

Propusnica Unije koja se izdaje članovima i ostalim službenicima Agencije priznaje se kao valjana putna isprava na državnom području Švicarske. Te se propusnice izdaju dužnosnicima i ostalim službenicima prema uvjetima utvrđenima u Pravilniku o osoblju za dužnosnike i Uvjetima zaposlenja ostalih službenika Unije (Uredba br. 31 (EEZ), 11 (EZAE) o Pravilniku o osoblju za dužnosnike i Uvjetima zaposlenja ostalih službenika Europske ekonomske zajednice i Europske zajednice za atomsku energiju (SL 45, 14.6.1962., str. 1385.), uključujući sve naknadne izmjene).

ČLANAK 6.

(odgovara članku 10. Protokola (br. 7))

Predstavnici država članica Unije koji sudjeluju u radu Agencije, njihovi savjetnici i tehnički stručnjaci uživaju uobičajene povlastice, imunitete i olakšice pri obnašanju dužnosti i tijekom putovanja do ili iz mjesta sastajanja u Švicarskoj.

ČLANAK 7.

(odgovara članku 11. Protokola (br. 7))

Na državnom području Švicarske i neovisno o njihovu državljanstvu dužnosnici i ostali službenici Unije:

- (a) pridržavajući se odredaba Ugovorâ koje se s jedne strane odnose na propise o odgovornosti dužnosnika i ostalih službenika prema Uniji, a s druge na nadležnost Suda Europske unije u sporovima između Unije i njezinih dužnosnika i ostalih službenika, uživaju imunitet od sudskih postupaka u pogledu radnja koje oni poduzimaju u službenom svojstvu, uključujući izgovorene ili napisane riječi. Taj imunitet uživaju i nakon prestanka obnašanja dužnosti;
- (b) zajedno sa svojim bračnim drugovima i uzdržavanim članovima obitelji ne podliježu imigracijskim ograničenjima ni formalnostima za prijavu stranaca;
- (c) uživaju jednake olakšice koje se uobičajeno dodjeljuju dužnosnicima međunarodnih organizacija vezano uz monetarne ili devizne propise;
- (d) imaju pravo bez carine uvesti pokućstvo i druge predmete za osobnu upotrebu pri prvom preuzimanju dužnosti u Švicarskoj te pravo da ih nakon prestanka dužnosti u toj zemlji ponovno izvezu bez carina, u oba slučaja pridržavajući se uvjeta koje vlada Švicarske smatra nužnima;

- (e) imaju pravo bez carine uvesti motorno vozilo za osobnu upotrebu, kupljeno u zemlji svojeg posljednjeg boravišta ili u zemlji čiji su državljani pod uvjetima koji vrijede na unutarnjem tržištu te zemlje, te ga ponovno izvesti bez carine, u oba slučaja pridržavajući se uvjeta koje vlada Švicarske smatra nužnima.

ČLANAK 8.

(odgovara članku 12. Protokola (br. 7))

Dužnosnici i ostali službenici Agencije dužni su plaćati porez u korist Unije na plaće, nadnice i prihode koje im isplaćuje Agencija u skladu s uvjetima i postupkom utvrđenim u pravu Unije.

Oslobođeni su od plaćanja švicarskih saveznih, kantonskih i općinskih poreza na plaće, nadnice i prihode koje im isplaćuje Agencija.

ČLANAK 9.

(odgovara članku 13. Protokola (br. 7))

Pri primjeni poreza na dohodak, poreza na bogatstvo i poreza na nasljedstvo te pri primjeni konvencija o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sklopljenih između Švicarske i država članica Unije za dužnosnike i ostale službenike Agencije koji isključivo radi obnašanja svojih dužnosti u službi Agencije imaju boravište na državnom području Švicarske u svrhe oporezivanja u trenutku stupanja u službu Agencije smatra se u Švicarskoj i u zemlji njihove porezne rezidentnosti da su zadržali rezidentnost u potonjoj zemlji, pod uvjetom da je riječ o državi članici Unije. Ta se odredba primjenjuje i na bračnog druga ako se ne bavi vlastitim plaćenim zanimanjem i na djecu koju uzdržavaju i za koju skrbe osobe iz ovog članka.

Pokretna imovina koja pripada osobama iz prvog stavka i nalazi se u Švicarskoj oslobođena je u njoj od poreza na nasljedstvo; za takvu se imovinu pri izračunu tog poreza smatra, uz poštovanje prava trećih zemalja i moguće primjene odredaba međunarodnih konvencija o dvostrukom oporezivanju, da se nalazi u zemlji porezne rezidentnosti.

Pri primjeni odredaba ovog članka ne uzima se u obzir rezidentnost stečena isključivo zbog obnašanja dužnosti u službi drugih međunarodnih organizacija.

ČLANAK 10.

(odgovara članku 14. Protokola (br. 7))

U pravu Unije utvrđuje se sustav socijalne sigurnosti za dužnosnike i ostale službenike Unije.

Stoga dužnosnici i ostali službenici Agencije nisu obvezni biti članovi švicarskog sustava socijalne sigurnosti ako su već osigurani u sustavu socijalne sigurnosti za dužnosnike i ostale službenike Unije. Članovi obitelji članova osoblja Agencije koji žive u njihovu kućanstvu osigurani su u sustavu socijalne sigurnosti za dužnosnike i ostale službenike Unije ako nisu zaposleni kod drugog poslodavca osim Agencije i ne primaju socijalne naknade od države članice Unije ili Švicarske.

ČLANAK 11.

(odgovara članku 15. Protokola (br. 7))

U pravu Unije utvrđuju se kategorije dužnosnika i ostalih službenika Agencije na koje se djelomično ili potpuno primjenjuju odredbe članaka 7., 8. i 9.

Imena, razredi i adrese dužnosnika i ostalih službenika uključenih u takve kategorije periodično se dostavljaju Švicarskoj.

ČLANAK 12.

(odgovara članku 17. Protokola (br. 7))

Dužnosnicima i ostalim službenicima Agencije priznaju se povlastice, imuniteti i olakšice isključivo u interesu Agencije.

Agencija je dužna skinuti imunitet priznat dužnosniku ili drugom službeniku kad god smatra da skidanje tog imuniteta nije protivno interesima Agencije.

ČLANAK 13.

(odgovara članku 18. Protokola (br. 7))

U svrhu primjene Dodatka Agencija surađuje s nadležnim tijelima Švicarske ili predmetnih država članica Unije.”.

PRIJELAZNI REŽIM ZA POSTOJEĆE
DUGOROČNE REZERVACIJE KAPACITETA
NA INTERKONEKCIJSKIM VODOVIMA NA ŠVICARSKIM GRANICAMA

ODJELJAK A

NAČELA ZA FINACIJSKU NAKNADU

ČLANAK 1.

Opća načela i područje primjene

1. Ovim se Prilogom utvrđuju načela za prijelazni mehanizam financijske naknade za nositelje ugovora navedenih u odjeljku B.
2. Financijska naknada izračunava se na temelju ekonomske vrijednosti rezervacija kapaciteta za nositelje ugovora, kako je izračunana u skladu s člankom 2.
3. Financijska naknada dodjeljuje se za prijelazno razdoblje utvrđeno u članku 8. stavku 1. ovog Sporazuma.

4. Prije sudjelovanja Švicarske u jedinstvenom povezivanju dan unaprijed, nositelji ugovora koji žele primiti financijsku naknadu stječu potreban prekogranični kapacitet na dražbi koju provodi Zajednički ured za dodjelu, u skladu s primjenjivim pravilima i postupcima koje je utvrdio Zajednički ured za dodjelu. Nositelji ugovora nemaju pravo na naknadu ako nisu uspjeli steći potreban kapacitet u postupku dražbe.

5. Nakon što se Švicarska priključi jedinstvenom povezivanju dan unaprijed, nositelji ugovora koji žele primiti financijsku naknadu dokazuju da je njihova ponuda prihvaćena u postupku jedinstvenog povezivanja dan unaprijed u skladu s primjenjivim pravilima i postupcima kako su definirani u Uredbi (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima (SL L 197, 25.7.2015., str. 24., ELI; <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj>).

ČLANAK 2.

Izračun financijske naknade

1. Financijska naknada izračunava se na temelju obujma za naknadu (u MW za određeni sat), kako je definiran u stavcima 2. i 3., pomnoženog s cijenom naknade (u EUR/MWh), kako je definirana u stavku 4.

2. Obujam za naknadu za svaki ugovor iznosi:
- (a) u razdoblju prije priključenja Švicarske jedinstvenom povezivanju dan unaprijed, kapacitet (u MW za određeni sat) dodijeljen nositelju ugovora u postupku dražbe; pri traženju naknade nositelji ugovora dostavljaju dokaz da je kapacitet do obujma ugovora na granici postignut i iskorišten te da je proizvodno postrojenje dostupno u odgovarajućoj tržišnoj vremenskoj jedinici;
 - (b) nakon što se Švicarska priključi jedinstvenom povezivanju dan unaprijed, obujam (u MW za određeni sat) uspješne ponude u postupku jedinstvenog povezivanja dan unaprijed u odgovarajućoj zoni nadmetanja, do maksimalnog obujma ugovora; prilikom traženja financijske naknade, nositelji ugovora dostavljaju dokaz o obujmu uspješne ponude i dostupnosti proizvodnog postrojenja u odgovarajućoj tržišnoj vremenskoj jedinici.
3. Obujam za naknadu smanjuje se svake godine na sljedeće postotke u skladu sa stavkom 2.:
- 74,3 % za smjer od Francuske do Švicarske zimi (od 1. listopada do 30. travnja) i 68,5 % ljeti (od 1. svibnja do 30. rujna);
 - 93,9 % za smjer od Švicarske do Francuske zimi (od 1. listopada do 30. travnja) i 100 % ljeti (od 1. svibnja do 30. rujna).
4. Cijena naknade izračunava se *ex post* kao pozitivna razlika u cijeni između tržišnih ravnotežnih cijena Švicarske i Francuske za dan unaprijed, uzimajući u obzir smjer povijesne rezervacije kapaciteta koji proizlazi iz tržišnog rezultata za vremenski okvir dan unaprijed, izračunan zasebno za svaku tržišnu vremensku jedinicu. Ako je razlika u cijeni negativna, ne isplaćuje se nikakva naknada.

5. Iznos naknade izračunan u skladu sa stavcima od 1. do 4. dodatno se smanjuje za 20 % kako bi se uzeo u obzir doprinos nositelja ugovora za troškove održavanje i kapitalne troškove mreže.

6. U slučaju da ukupne isplate naknada nositeljima ugovora izračunane u skladu sa stavcima od 1. do 5. premašuje prihod od zagušenja koji proizlazi iz francusko-švicarske granice ili je dodijeljen toj granici, isplate naknade razmjerno se smanjuju za sve nositelje ugovora kako bi se osiguralo da ukupne isplate naknade ne premašuju raspoloživi prihod od zagušenja.

7. Ukupna financijska naknada za svakog nositelja ugovora izračunana u skladu s ovim člankom isplaćuje se nositeljima ugovora *ex post* na mjesečnoj osnovi.

ČLANAK 3.

Financiranje naknade

Financijska naknada iz članka 2. financira se iz prihoda od zagušenja ostvarenog dodjelom kapaciteta na francusko-švicarskoj granici, kako je primljen na dražbi kapaciteta na toj granici koju je proveo Zajednički ured za dodjelu ili koji je dodijeljen granici primjenom metodologije raspodjele prihoda od zagušenja.

ČLANAK 4.

Provedba, nadzor i rješavanje sporova

1. Nacionalna regulatorna tijela Francuske i Švicarske prema potrebi dogovaraju postupke za provedbu pravila iz ovog Priloga u roku od tri mjeseca od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma. Navedena tijela dostavljaju nacrt postupaka ACER-u, Komisiji i Zajedničkom odboru dva mjeseca nakon datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma.
2. Nacionalna regulatorna tijela Francuske i Švicarske odgovorna su za provjeru usklađenosti OPS-ova i nositelja ugovora s postupcima razvijenima u skladu sa stavkom 1., kao i za provjeru da je naknada dodijeljena nositeljima ugovora ograničena na ugovore navedene u odjeljku B ovog Priloga. Navedena tijela šalju godišnje izvješće o primjeni prijelaznog mehanizma ACER-u i Zajedničkom odboru do 1. ožujka sljedeće godine.
3. Ako nacionalna regulatorna tijela ne uspiju postići konsenzus o postupcima u skladu sa stavkom 1. u roku od tri mjeseca od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma, Švicarska može uputiti predmet Zajedničkom odboru koji odlučuje o provedbenim postupcima u roku od šest mjeseci od datuma tog upućivanja.
4. Neovisno o stavcima od 1. do 3., nositelji ugovora imaju pravo primati financijsku naknadu od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma do završetka prijelaznog razdoblja.

ODJELJAK B

UGOVORI O DUGOROČNOJ REZERVACIJI KAPACITETA S FINANCIJSKOM NAKNADOM

Smjer	Naziv ugovora	Tehnologija	Najkasniji datum završetka
FR => CH	EOS CNP Cattenom 3 / 4	Nuklearna energija	Završetak djelatnosti proizvodnje jedinica
FR => CH	NOK 94 / EDF 95	Nuklearna energija	30. rujna 2036.
FR => CH	EDL Cattenom 3 / 4	Nuklearna energija	Završetak djelatnosti proizvodnje jedinica
FR => CH	EDL 2000	Nuklearna energija	31. prosinca 2039.
FR => CH	Participation Bugey 2	Nuklearna energija	Završetak djelatnosti proizvodnje jedinice
FR => CH	Participation Bugey 3	Nuklearna energija	Završetak djelatnosti proizvodnje jedinice
FR => CH	EOS Cleuson Dixence	Hidroenergija	30. travnja 2030.
CH => FR	EOS Cleuson Dixence	Hidroenergija	30. travnja 2030.
FR => CH	Eosson Pompage	Hidroenergija	Završetak djelatnosti proizvodnje jedinice
CH => FR	Eosson Turbine	Hidroenergija	Završetak djelatnosti proizvodnje jedinice

ODJELJAK C

HIDROELEKTRANE S OČUVANJEM REZERVACIJA KAPACITETA KOJA NE PRELAZE 65 MW

Smjer	Naziv elektrane	Najveća rezervacija kapaciteta [MW]	Najkasniji datum završetka
FR => CH	Kembs	35	Kraj koncesije (31.12.2035.)
FR => CH	FM Chatelot	15.	Kraj koncesije (31.12.2028.)
CH => FR	FM Chatelot	30.	Kraj koncesije (31.12.2028.)
AT => CH	GKW Inn	13,3.	Kraj koncesije (nakon 2050.)
CH => IT	Kraftwerke Hinterrhein	65.	Kraj koncesije (31.12.2042.)
FR => CH	Bagnes Martigny (Champsec)	2	Kraj koncesije (31.12.2041.)
CH => FR	Forces Motrices de Mauvoisin	41.	Kraj koncesije (31.12.2041.)

DRŽAVNE POTPORE

IZUZEĆA I POJAŠNJENJA

ODJELJAK A

MJERE SPOJIVE S PRAVILNIM FUNKCIONIRANJEM
UNUTARNJEG TRŽIŠTA,
KAKO JE NAVEDENO U ČLANKU 13. STAVKU 2. TOČKI (c)

1. Sljedeće postojeće mjere Švicarske spojive su s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta i ne podliježu članku 14. stavku 3. točki (b):
 - (a) investicijske potpore za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije u skladu s člancima od 25. do 29. Zakona o energiji¹, uključujući privremeno izuzeće od naknada za vodu u skladu s člankom 50.a Zakona o hidroenergiji²;
 - (b) ugovori za kompenzaciju razlike za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije u skladu s člancima od 29.a do 29.e Zakona o energiji;
 - (c) doprinos za operativne troškove za biomasu u skladu s člankom 33.a Zakona o energiji;
 - (d) geotermalna jamstva u skladu s člankom 33. Zakona o energiji;

¹ Energiegesetz, 30. rujna 2016, (EnG, SR 730.0), verzija koja se primjenjuje od 1. siječnja 2025.

² Bundesgesetz über die Nutzbarmachung der Wasserkräfte, 22. prosinca 1916. (WRG, SR 721 80), verzija koja se primjenjuje od 1. siječnja 2023.

- (e) naknada za mjere preostalog toka u skladu s člankom 80. stavkom 2. Zakona o zaštiti voda¹; i
 - (f) kompenzacija za mjere ekološke obnove povezane s hidroenergijom (nagli porast vodostaja, prijenos sedimenata i migracija ribolova) u skladu s člankom 34. Zakona o energiji.
2. Švicarska tijela obvezuju se da se od stupanja na snagu ovog Sporazuma postrojenjima za koja nije odobreno odstupanje u skladu s člankom 5. stavkom 2. točkom (b) ili člankom 5. stavkom 4. Uredbe (EU) 2019/943² može dodijeliti nova potpora za proizvodnju električne energije u okviru mjera navedenih u točki 1. samo u sljedećim slučajevima:
- ako su obvezna prodati svoju proizvodnju električne energije na tržištu;
 - ako ih se ne potiče da svoju proizvodnju nude po cijenama nižima od svojih graničnih troškova i ako ne primaju operativnu potporu za proizvodnju u bilo kojem razdoblju u kojem je tržišna vrijednost te proizvodnje negativna.
3. Odredbe točke 1. podtočaka (a) i (b) prestaju se primjenjivati deset godina nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, a odredbe iz točke 1. podtočaka od (c) do (f) šest godina nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma. Nakon isteka tih rokova švicarsko nadzorno tijelo uključuje te mjere u stalno preispitivanje koje provodi u skladu s člankom 15. stavkom 4.

¹ Bundesgesetz über den Schutz der Gewässer, 24. siječnja 1991. (GschG, SR 814 20), verzija koja se primjenjuje od 1. veljače 2023.

² Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije., SL L 158, 14.6.2019., str. 54., kako je primjenjiva u skladu s Prilogom.

ODJELJAK B

KATEGORIJE POTPORA KOJE SE MOGU SMATRATI SPOJIVIMA MJERE SPOJIVE S PRAVILNIM FUNKCIONIRANJEM UNUTARNJEG TRŽIŠTA, KAKO JE NAVEDENO U ČLANKU 13. STAVKU 3. TOČKI (e)

Sljedeće se vrste potpora mogu smatrati spojivima s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta:

[...]

ODJELJAK C

SKUPNA IZUZEĆA, KAKO JE NAVEDENO U ČLANKU 13. STAVKU 4.

Potpore se smatraju spojivima s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta i izuzimaju se od zahtjeva za obavješćivanje iz članka 14. ako su dodijeljene u skladu s materijalnim uvjetima utvrđenima u sljedećim odredbama:

- (a) poglavlja I. i III. Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članka 107. i 108. Ugovora (SL L 187, 26.6.2014., str. 1.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/oj>), kako je zadnje izmijenjena Uredbom Komisije (EU) 2023/1315 od 23. lipnja 2023. o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članka 107. i 108. Ugovora i Uredbe (EU) 2022/2473 o proglašenju određenih kategorija potpora poduzetnicima koji se bave proizvodnjom, preradom i stavljanjem na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članka 107. i 108. Ugovora (SL EU L 167, 30.6.2023, str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1315/oj>);
- (b) članci od 1. do 6. Odluke Komisije od 20. prosinca 2011. o primjeni članka 106. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa (SL L 7, 11.1.2012., str. 3., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2832/oj>).

ODJELJAK D

POTPORA *DE MINIMIS*, KAKO JE NAVEDENO U ČLANKU 13. STAVKU 6.

„*De minimis* potpora” ima isto značenje kao i u Uredbi Komisije (EU) 2023/2831 od 13. prosinca 2023. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na *de minimis* potpore (SL EU L, 2023/2831, 15.12.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj>).

Kad je riječ o potporama koje se dodjeljuju poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa, „*de minimis* potpora” ima isto značenje kao i u Uredbi Komisije (EU) 2023/2832 od 12. prosinca 2023. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije na *de minimis* potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima koji pružaju usluge od općeg gospodarskog interesa (SL L 2023/2832, 15.12.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2382/oj>).

DRŽAVNE POTPORE

OPĆI I SEKTORSKI AKTI PRIMJENJIVI U EUROPSKOJ UNIJI,
KAKO JE NAVEDENO U ČLANKU 14. STAVKU 2.

ODJELJAK A

OPĆI I SEKTORSKI AKTI

1. Za potrebe dijela III. i u skladu s člankom 14. stavkom 2. ovog Sporazuma, Unija primjenjuje sljedeće akte:
 - (a) Uredba Vijeća (EU) 2015/1589 od 13. srpnja 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 248, 24.9.2015., str. 9.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1589/oj>);
 - (b) Uredba Komisije (EZ) 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 140, 30.4.2004., str. 1.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/794/oj>), kako je zadnje izmijenjena Uredbom Komisije (EU) 2016/2105 od 1. prosinca 2016. o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 794/2004 u pogledu obrasca za prijavu državnih potpora u sektoru ribarstva i akvakulture (SL L 327, 2.12.2016., str. 19.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/2105/oj>);

- (c) Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (SL L 187, 26.6.2014., str. 1.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/oj>), kako je zadnje izmijenjena Uredbom Komisije (EU) 2023/1315 od 23. lipnja 2023. o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora i Uredbe (EU) 2022/2473 o proglašenju određenih kategorija potpora poduzetnicima koji se bave proizvodnjom, preradom i stavljanjem na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (SL EU L 167, 30.6.2023, str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1315/oj>);
- (d) Odluka Komisije od 20. prosinca 2011. o primjeni članka 106. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa (SL L 7, 11.1.2012., str. 3.), [http://data.europa.eu/eli/dec/2012/21\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2012/21(1)/oj));
- (e) Uredba Komisije (EU) 2023/2831 od 13. prosinca 2023. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na *de minimis* potpore (SL EU L, 2023/2831, 15.12.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj>);
- (f) Uredba Komisije (EU) 2023/2832 od 13. prosinca 2023. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije na *de minimis* potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima koji pružaju usluge od općeg gospodarskog interesa (SL EU L, 2023/2832, 15.12.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2832/oj>).

2. Za potrebe dijela III. i u skladu s člankom 14. stavkom 3. ovog Sporazuma Švicarska uspostavlja i održava sustav za nadzor državnih potpora koji u svakom trenutku jamči razinu nadzora i izvršenja istovjetnu razinu u Uniji kako je utvrđeno u članku 14. stavku 2. i točki 1. ovog odjeljka.

ODJELJAK B

SMJERNICE, KOMUNIKACIJE I PRAKSA DONOŠENJA ODLUKA KOMISIJE

1. Za potrebe dijela III. i u skladu s člankom 14. stavkom 3. švicarsko nadzorno tijelo i nadležna pravosudna tijela uzimaju u obzir i u najvećoj mogućoj mjeri slijede relevantne smjernice i priopćenja koja obvezuju Europsku komisiju, kao i njezinu praksu odlučivanja, da bi postigli razinu nadzora i izvršenja istovjetnu Unijinoj.
2. Europska komisija obavješćuje Zajednički odbor te objavljuje smjernice i priopćenja koja smatra bitnima na temelju Sporazuma.

OKOLIŠ

Relevantni pravni akti Unije o zaštiti okoliša iz članka 20. i članka 27. stavka 3. ovog Sporazuma jesu sljedeći:

1. 32011 L 0092: Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (kodifikacija) (SL L 26, 28.1.2012., str. 1.), <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:
 - 32014 L 0052: Direktiva 2014/52/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni Direktive 2011/92/EU o procjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL EU L 124, 25.4.2014, str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/52/oj>).
2. 32001 L 0042: Direktiva 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (SL L 197, 21.7.2001., str. 30., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj>).
3. 32016 L 0802: Direktiva (EU) 2016/802 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o smanjenju sadržaja sumpora u određenim tekućim gorivima (SL L 132, 21.5.2016., str. 58., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/802/oj>).

4. 32010 L 0075: Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) (SL L 334, 17.12.2010., str. 17.), <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/75/oj>).
5. 32009 L 0147: Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenog 2009. o očuvanju divljih ptica (SL L 20, 26.1.2010., str. 7.), <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:
 - 32013 L 0017: Direktiva Vijeća 2013/17/EU od 13. svibnja 2013. o prilagodbi određenih direktiva u području okoliša zbog pristupanja Republike Hrvatske (SL EU L 158, 10.6.2013, str. 193., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/17/oj>),
 - 32019 R 1010: Uredba (EU) 2019/1010 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o usklađivanju obveza izvješćivanja u području zakonodavstva povezanoga s okolišem te o izmjeni uredaba (EZ) br. 166/2006 i (EU) br. 995/2010 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 2002/49/EZ, 2004/35/EZ, 2007/2/EZ, 2009/147/EZ i 2010/63/EU Europskog parlamenta i Vijeća, uredaba Vijeća (EZ) br. 338/97 i (EZ) br. 2173/2005 te Direktive Vijeća 86/278/EEZ (SL L 170, 25.6.2019., str. 115.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1010/oj>).

6. 32004 L 0035: Direktiva 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o odgovornosti za okoliš u pogledu sprečavanja i otklanjanja štete u okolišu (SL L 143, 30.4.2004., str. 56.), <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/35/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:
- 32006 L 0021: Direktiva 2006/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o gospodarenju otpadom od industrija vađenja minerala i o izmjeni Direktive 2004/35/EZ (SL EU L 102, 11.4.2006, str. 15., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/21/oj>),
 - 32009 L 0031: Direktiva 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o geološkom skladištenju ugljikova dioksida i o izmjeni Direktive Vijeća 85/337/EEZ, Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2000/60/EZ, 2001/80/EZ, 2004/35/EZ, 2006/12/EZ, 2008/1/EZ i Uredbe (EZ) br. 1013/2006 (SL L 140, 5.6.2009., str. 114.), <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/31/oj>),
 - 32013 L 0030: Direktiva 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 12. lipnja 2013. o sigurnosti odobalnih naftnih i plinskih djelatnosti i o izmjeni Direktive 2004/35/EZ (SL EU L 178, 28.6.2013, str. 66., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/30/oj>),

- 32019 R 1010: Uredba (EU) 2019/1010 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o usklađivanju obveza izvješćivanja u području zakonodavstva povezanoga s okolišem te o izmjeni uredaba (EZ) br. 166/2006 i (EU) br. 995/2010 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 2002/49/EZ, 2004/35/EZ, 2007/2/EZ, 2009/147/EZ i 2010/63/EU Europskog parlamenta i Vijeća, uredaba Vijeća (EZ) br. 338/97 i (EZ) br. 2173/2005 te Direktive Vijeća 86/278/EEZ (SL L 170, 25.6.2019., str. 115.), <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1010/oj>).
-

ENERGIJA IZ OBNOVLJIVIH IZVORA

Osim ako je drukčije predviđeno tehničkim prilagodbama:

- smatra se da su prava i obveze utvrđeni pravnim aktima navedenima u ovom Prilogu za države članice Unije utvrđeni za Švicarsku;
- upućivanja u tim aktima na fizičke ili pravne osobe s boravištem ili poslovnim nastanom u državama članicama Unije tumače se tako da uključuju upućivanja na fizičke ili pravne osobe s boravištem ili poslovnim nastanom u Švicarskoj.

Navedeno se primjenjuje uz potpuno poštovanje institucionalnih odredaba iz dijela V. ovog Sporazuma.

AKTI NA KOJE SE UPUĆUJE

1. 32018 L 2001: Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.), <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>), kako je izmijenjena sljedećim:
 - 32023 L 2413: Direktiva (EU) 2023/2413 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. listopada 2023. o izmjeni Direktive (EU) 2018/2001, Uredbe (EU) 2018/1999 i Direktive 98/70/EZ u pogledu promicanja energije iz obnovljivih izvora te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća (EU) 2015/652 (SL EU L, 2023/2413, 31.10.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>),
 - 32022 R 0759: Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/759 od 14. prosinca 2021. o izmjeni Priloga VII. Direktivi (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu metodologije za izračun količine obnovljive energije koja se upotrebljava za hlađenje i centralizirano hlađenje (SL L 139, 18.5.2022., str. 1.), http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/759/oj),
 - 32024 L1711: Direktiva (EU) 2024/1711 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o izmjeni direktiva (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 u pogledu poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji (SL L, 2024/1711, 26.6.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>).

Za potrebe ovog Sporazuma odredbe Direktive (EU) 2018/2001 sadržavaju sljedeće prilagodbe:

(a) u članku 2. dodaje se sljedeće:

„Definicija pojma primjenjuje se samo ako se taj pojam koristi u odredbi koja je uključena u Prilog VI. Sporazumu između Europske unije i Švicarske o električnoj energiji.”;

(b) članak 3. mijenja se kako slijedi:

i. ne primjenjuje se stavak 1.;

ii. stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„Švicarska postavlja okvirni cilj od 48,4 % udjela energije iz obnovljivih izvora u konačnoj bruto potrošnji energije u 2030. Zajednički odbor prilagođava taj cilj za razdoblja nakon 2030., uzimajući u obzir primjenjivi cilj u Uniji. Švicarska najmanje svake dvije godine objavljuje informacije i obavješćuje Zajednički odbor osnovan Sporazumom između Europske unije i Švicarske o električnoj energiji o napretku u ostvarenju tog cilja i provedbi članka 19. i članaka od 26. do 31.a Direktive (EU) 2018/2001, kako je utvrđeno u Prilogu VI. tom Sporazumu.”;

iii. u stavku 3.c točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) za uporabu pilanskih trupaca, furnirskih trupaca, oblog drva industrijske kvalitete, panjeva i korijenja za proizvodnju energije.”

iv. ne primjenjuju se stavak 3.c točka (b) i stavci 4., 5. i 6.;

v. stavak 4.a mijenja se kako slijedi:

„4.a Švicarska uspostavlja okvir, koji može uključivati programe potpore i mjere za olakšavanje primjene ugovora o kupnji energije iz obnovljivih izvora, kojim se omogućuje uvođenje električne energije iz obnovljivih izvora na razini koja je u skladu s nacionalnim ciljem iz stavka 2. Tim se okvirom osobito odgovara na problem preostalih prepreka za visoku razinu opskrbe električnom energijom iz obnovljivih izvora, te za razvoj potrebne infrastrukture za prijenos, distribuciju i skladištenje, uključujući postrojenja za skladištenje energije na istoj lokaciji. Pri osmišljavanju tog okvira Švicarska uzima u obzir dodatnu električnu energiju iz obnovljivih izvora potrebnu za zadovoljavanje potražnje u sektorima prometa, industrije, zgrada, grijanja i hlađenja te za proizvodnju obnovljivih goriva nebiološkog podrijetla”;

(c) članak 5. ne primjenjuje se;

(d) članci od 8. do 14. ne primjenjuju se;

(e) članak 15. i članci od 15.b do 16.f ne primjenjuju se; umjesto toga, Švicarska zadržava i uspostavlja usporediva pravila kako bi ostvarila cilj povećanja svojeg udjela električne energije iz obnovljivih izvora. Ta pravila uključuju:

i. dodjelu područja u kojima se mogu graditi postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije;

ii. sudjelovanje javnosti;

iii. brze i učinkovite postupke izdavanja dozvola;

iv. odgovarajući status javnog interesa za obnovljive izvore energije;

(f) članak 15.a ne primjenjuje se;

(g) članak 17. ne primjenjuje se;

(h) članak 18. stavci 1., 2. i od 4. do 6. ne primjenjuje se;

(i) članak 18. stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„Švicarska uspostavlja okvir kako bi osigurala dovoljan broj osposobljenih i kvalificiranih instalatera i. za sve oblike sustava grijanja i hlađenja iz obnovljivih izvora u zgradama, industriji i poljoprivredi, ii. za solarne fotonaponske sustave, uključujući skladištenje energije, i iii. za mjesta za punjenje koja omogućuju upravljanje potrošnjom za potrebe povećanja udjela energije iz obnovljivih izvora potrebnog za postizanje ciljeva utvrđenih u skladu s člankom 3. stavkom 2.”;

(j) Švicarska ne primjenjuje članak 19. na energiju osim električne energije proizvedene iz pilanskih trupaca, furnirskih trupaca, oblog drva industrijske klase, panjeva i korijenja;

(k) članak 20. i članak 20.a stavci 3. i 4. ne primjenjuju se;

(l) članak 20.a stavci 1., 2. i 5. primjenjuju se tri godine nakon stupanje na snagu ovog Sporazuma;

- (m) članci 21. i 22. ne primjenjuju se; umjesto toga, Švicarska zadržava i uspostavlja usporediva pravila o potrošačima vlastite energije iz obnovljivih izvora i zajednicama obnovljive energije u području električne energije;
- (n) članci 22.a i 25. ne primjenjuju se;
- (o) u članku 26. dodaje se sljedeće:

„Švicarska može postaviti svoj udio biogoriva, tekućih biogoriva i goriva iz biomase proizvedenih iz kultura za proizvodnju hrane i hrane za životinje na 0 %”;
- (p) članak 27. stavci od 1. do 5. ne primjenjuju se;
- (q) članak 28. stavci 6. i 7. ne primjenjuju se;
- (r) članak 29. stavci 7.a i 7.b ne primjenjuju se;
- (s) članak 29.a stavak 2. ne primjenjuje se;

(t) članak 30. mijenja se kako slijedi:

i. u stavku 1. prvom podstavku uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećom:

„Ako se obnovljiva goriva trebaju uračunati u ciljeve iz članka 3. stavka 2., države članice od gospodarskih subjekata zahtijevaju da obveznim neovisnim i transparentnim revizijama, u skladu s provedbenim aktom donesenim na temelju stavka 8. ovog članka, dokažu da su ispunjeni kriteriji održivosti i uštede emisija stakleničkih plinova utvrđeni u članku 29. stavcima od 2. do 7. i stavku 10. te članku 29.a stavku 1. za obnovljiva goriva. U tu svrhu zahtijevaju od gospodarskih subjekata da upotrebljavaju sustav masene bilance kojim se:”;

ii. stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Ako je pošiljka prerađena, informacije o svojstvima održivosti i ušteda emisija stakleničkih plinova pošiljke prilagođavaju se i pripisuju proizvodnji u skladu sa sljedećim pravilima:

(a) ako se preradom pošiljke sirovina proizvodi samo jedan proizvod koji je namijenjen proizvodnji biogoriva, tekućih biogoriva ili goriva iz biomase, ili obnovljivih goriva nebiološkog podrijetla, količina pošiljke i povezane količine u vezi sa svojstvima održivosti i ušteda emisija stakleničkih plinova prilagođavaju se primjenom faktora konverzije koji predstavlja odnos između mase proizvodnje koja je namijenjena za takvu proizvodnju i mase sirovina koja ulazi u postupak;

(b) ako se preradom pošiljke sirovina proizvodi više proizvoda koji su namijenjeni proizvodnji biogoriva, tekućih biogoriva ili goriva iz biomase, ili obnovljivih goriva nebiološkog podrijetla za svaki se proizvod primjenjuje zasebni faktor konverzije i upotrebljava zasebna masena bilanca.”;

iii. u stavku 3. prvom podstavku prva rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„1. Države članice poduzimaju mjere kako bi osigurale da gospodarski subjekti dostavljaju pouzdane informacije u vezi s ispunjavanjem kriterija održivosti i uštede emisija stakleničkih plinova utvrđenih u članku 29. stavcima od 2. do 7. i stavku 10. te u članku 29.a stavku 1. te da gospodarski subjekti na zahtjev relevantnoj državi članici stave na raspolaganje podatke koji su korišteni za pripremu tih informacija.”;

iv. u stavku 3. drugom podstavku prva rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„Obveze utvrđene u ovom stavku primjenjuju se bez obzira na to proizvode li se obnovljiva goriva u Uniji ili se u nju uvoze.”;

v. u stavku 10. uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„10. Na zahtjev Švicarske, koji se može temeljiti na zahtjevu gospodarskog subjekta, Komisija na temelju svih dostupnih dokaza razmatra jesu li ispunjeni kriteriji održivosti i uštede emisija stakleničkih plinova utvrđeni u članku 29. stavcima od 2. do 7. i stavku 10. te u članku 29.a stavku 1. u odnosu na izvor obnovljivih goriva.

vi. u stavku 10. točke (a) i (b) zamjenjuju se sljedećim:

„(a) uzeti u obzir obnovljiva goriva iz tog izvora za potrebe navedene u članku 29. stavku 1. prvom podstavku točkama (a), (b) i (c); ili

(b) odstupajući od stavka 9., zahtijevati od opskrbljivača izvorima obnovljivih goriva da pruže daljnje dokaze o usklađenosti s tim kriterijima održivosti i ušteda emisija stakleničkih plinova i tim graničnim vrijednostima ušteda emisija stakleničkih plinova.”;

(u) Članak 31.a stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„Komisija jamči da će se do 21. studenog 2024. uspostaviti baza podataka Unije kako bi se omogućilo praćenje tekućih i plinovitih obnovljivih goriva („baza podataka Unije”).”;

v. članci od 32. do 39. ne primjenjuju se;

(w) Prilozi I., I.A, IV. i VIII. ne primjenjuju se;

(x) Prilog IX. dio A točke (a) i (p) ne primjenjuju se;

(y) Prilozi X. i XI. ne primjenjuju se.

2. 32019 R807: Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/807 od 13. ožujka 2019. o dopuni Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu određivanja sirovina s visokim rizikom od neizravnih promjena uporabe zemljišta za koje je zabilježeno znatno širenje proizvodnog područja na zemljište s velikim zalihama ugljika i u pogledu certificiranja biogoriva, tekućih biogoriva i goriva iz biomase s niskim rizikom od neizravnih promjena uporabe zemljišta (SL L 133, 21.5.2019., str. 1.),
http://data.europa.eu/eli/reg_del/2019/807/oj)
3. 32023 R 1184: Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/1184 od 10. veljače 2023. o dopuni Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća utvrđivanjem metodologije Unije za detaljna pravila za proizvodnju obnovljivih tekućih i plinovitih goriva nebiološkog podrijetla namijenjenih uporabi u prometu (SL EU L 157, 20.6.2023., str. 11., ELI:
http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/1184/oj)
4. 32024 R 1408: Delegirana uredba Komisije (EU) 2024/1408 o izmjeni Delegirane uredbe Komisije (EU) 2023/1184 u pogledu usklađivanja tehničkog termina s Direktivom (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća (SL EU L, 2024/1408, 21.5.2024., ELI:
http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1408/oj)
5. 32023 R 1640: Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/1640 od 5. lipnja 2023. o metodologiji za utvrđivanje udjela biogoriva i bioplina za promet proizvedenih iz biomase koja se prerađuje u zajedničkom postupku s fosilnim gorivima (SL L 205, 18.8.2023., str. 1.),
http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/1640/oj)

6. 32023 R 1185: Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/1185 od 10. veljače 2023. o dopuni Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća utvrđivanjem minimalne granične vrijednosti za uštede emisija stakleničkih plinova povezanih s gorivima iz recikliranog ugljika i metodologije za procjenu ušteda emisija stakleničkih plinova povezanih s obnovljivim tekućim i plinovitim gorivima nebiološkog podrijetla namijenjenima uporabi u prometu te gorivima iz recikliranog ugljika (SL L 157, 20.6.2023., str. 20., http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/1185/oj)

Za potrebe ovog Sporazuma odredbe Delegirane uredbe (EU) 2023/1185 sadržavaju sljedeće prilagodbe:

- (a) ne primjenjuju se odredbe Delegirane uredbe (EU) 2023/1185 o izračunu ciljeva za goriva i električnu energiju iz obnovljivih izvora isporučenih prometnom sektoru i ciljeva za napredna biogoriva i bioplin iz članka 25. stavka 2. Direktive (EU) 2018/2001;
 - (b) ne primjenjuju se odredbe Delegirane uredbe (EU) 2023/1185 koje se odnose na goriva iz recikliranog ugljika.
7. 32022 R 2448: Provedbena uredba Komisije (EU) 2022/2448 od 13. prosinca 2022. o utvrđivanju operativnih smjernica za dokaze kojima se pokazuje usklađenost s kriterijima održivosti za šumsku biomasu navedenima u članku 29. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 320, 14.12.2022., str. 4.), http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2022/2448/oj)

8. 32022 D 599: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/599 od 8. travnja 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „Biomass Biofuels Sustainability” (2BSvs) za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 114, 12.4.2022., str. 173.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/599/oj
9. 32022 D 600: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/600 od 8. travnja 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „Bonsucro EU” za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 114, 12.4.2022., str. 176.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/600/oj
10. 32022 D 601: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/601 od 8. travnja 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „Better Biomass” za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 114, 12.4.2022., str. 179.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/601/oj
11. 32022 D 602: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/602 od 8. travnja 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „International Sustainability & Carbon Certification – ISCC EU” za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 114, 12.4.2022., str. 182.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/602/oj

12. 32022 D 604: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/604 od 8. travnja 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „Red Tractor Farm Assurance Crops and Sugar Beet Scheme” za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 114, 12.4.2022., str. 188.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/604/oj)
13. 32022 D 605: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/605 od 8. travnja 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „REDcert-EU” za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 114, 12.4.2022., str. 191.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/605/oj)
14. 32022 D 606: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/606 od 8. travnja 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „Round Table on Responsible Soy with EU RED Requirements (RTRS EU RED)” za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 114, 12.4.2022., str. 194.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/606/oj)
15. 32022 D 607: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/607 od 8. travnja 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „Roundtable on Sustainable Biomaterials (RSB) EU RED” za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 114, 12.4.2022., str. 197.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/607/oj)

16. 32022 D 608: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/608 od 8. travnja 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „Scottish Quality Crops Farm Assurance Scheme (SQC)” za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 114, 12.4.2022., str. 200.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/608/oj)
17. 32022 D 609: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/609 od 8. travnja 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „SURE” za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 114, 12.4.2022., str. 203.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/609/oj)
18. 32022 D 610: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/610 od 8. travnja 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „Trade Assurance Scheme for Combinable Crops (TASCC)” za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 114, 12.4.2022., str. 206.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/610/oj)
19. 32022 D 611: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/611 od 8. travnja 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „Universal Feed Assurance Scheme (UFAS)” za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 114, 12.4.2022., str. 209.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/611/oj)

20. 32022 D 2461: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/2461 od 14. prosinca 2022. o priznavanju programa „KZR INiG” za dokazivanje usklađenosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika i o stavljanju izvan snage Provedbene odluke Komisije (EU) 2022/603 (SL L 321, 15.12.2022., str. 38.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/2461/oj)
21. 32022 D 1657: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/1657 od 26. rujna 2022. o priznavanju dobrovoljnog programa „Održiva biomasa” za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 249, 27.9.2022., str. 53.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/1657/oj)
22. 32022 D 1656: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/1656 od 26. rujna 2022. o priznavanju austrijskog programa poljoprivrednog certificiranja (AACS) za dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća za biogoriva, tekuća biogoriva, goriva iz biomase, obnovljiva tekuća i plinovita goriva nebiološkog podrijetla te goriva iz recikliranog ugljika (SL L 249, 27.9.2022., str. 50.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/1656/oj)
23. 32022 R 996: Provedbena uredba Komisije (EU) 2022/996 od 14. lipnja 2022. o pravilima za provjeru kriterija održivosti i uštede emisija stakleničkih plinova te kriterija niskog rizika od neizravnih promjena uporabe zemljišta (SL EU L 168, 27.6.2022, str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2022/996/oj)

24. 32022 D 1655: Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/1655 od 26. rujna 2022. o priznavanju izvješća s informacijama o tipičnim emisijama stakleničkih plinova iz uzgoja soje u Argentini na temelju članka 31. stavaka 3. i 4. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća (SL EU L 249, 27.9.2022., str. 47., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/1655/oj)
25. 32024 D 861: Provedbena odluka Komisije (EU) 2024/861 od 15. ožujka 2024. o priznavanju izvješća s informacijama o tipičnim emisijama stakleničkih plinova iz uzgoja uljane repice u Kanadi na temelju članka 31. stavaka 3. i 4. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća (SL EU L, 2024/861, 19.3.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/861/oj)
26. 32023 D 1760: Provedbena odluka Komisije (EU) 2023/1760 od 11. rujna 2023. o priznavanju izvješća s informacijama o tipičnim emisijama stakleničkih plinova iz uzgoja uljane repice u Australiji u skladu s člankom 31. stavcima 3. i 4. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 224, 12.9.2023., str. 105.), http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/1760/oj)
-

PRILOG O PRIMJENI ČLANKA 49. OVOG SPORAZUMA

ČLANAK 1.

Popis aktivnosti agencija Unije, informacijskih sustava
i drugih aktivnosti kojima Švicarska financijski doprinosi

Švicarska financijski doprinosi:

(a) agencijama:

- Agencija za suradnju energetske regulatora, kako je osnovana Uredbom (EU) 2019/942 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (SL L 158, 14.6.2019., str. 22., kako je primjenjiva u skladu s Prilogom I. Sporazuma), uzimajući u obzir područje primjene ovog Sporazuma, za 85 % linije proračunske subvencija Unije za predmetnu godinu;

(b) informacijskim sustavima:

- baza podataka Unije, kako je uspostavljena Direktivom (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82., kako se primjenjuje u skladu s Prilogom VI. Sporazumu);

(c) ostalim aktivnostima:

ne.

ČLANAK 2.

Uvjeti plaćanja

1. Plaćanja dospjela na temelju članka 49. Protokola izvršavaju se u skladu s ovim člankom.

2. Pri raspisivanju poziva za uplatu sredstava za financijsku godinu Komisija Švicarskoj dostavlja sljedeće informacije:

(a) iznos operativnog doprinosa; i

(b) iznos naknade za sudjelovanje.

3. Komisija Švicarskoj što prije, a najkasnije 16. travnja svake financijske godine dostavlja sljedeće informacije o njezinu sudjelovanju:

- (a) iznose odobrenih sredstava za preuzimanje obveza iz godišnjeg izglasanog proračuna Unije upisanih u odgovarajuće proračunske linije za subvencije Unije za predmetnu godinu za svaku agenciju Unije, uzimajući u obzir sve prilagođene operativne doprinose za sve agencije kako je utvrđeno u članku 1. i iznose odobrenih sredstava za preuzimanje obveza u vezi s izglasanim proračunom Unije za predmetnu godinu za odgovarajući proračun informacijskih sustava i drugih aktivnosti koje obuhvaćaju sudjelovanje Švicarske u skladu s člankom 1.;
- (b) iznos naknade za sudjelovanje iz članka 49. stavka 7. ovog Sporazuma; i
- (c) kad je riječ o agencijama, u godini $N + 1$ iznose proračunskih obveza preuzetih za odobrena sredstva za preuzimanje obveza za godinu N u okviru odgovarajućih proračunskih linija za subvencije Unije u vezi s godišnjim proračunom Unije upisanih u odgovarajuće proračunske linije za subvencije Unije za godinu N .

4. Komisija na temelju svojeg nacrtu proračuna što prije, a najkasnije do 1. rujna financijske godine, dostavlja procjenu informacija iz stavka 3. točaka (a) i (b).

5. Komisija Švicarskoj upućuje poziv za uplatu sredstava u iznosu njezinih doprinosa na temelju ovog Sporazuma za svaku agenciju, informacijski sustav i drugu aktivnost u kojima Švicarska sudjeluje najkasnije 16. travnja i, ako je primjenjivo na relevantnu agenciju, informacijski sustav ili drugu aktivnost, najranije 22. listopada, a najkasnije 31. listopada svake financijske godine.

6. Pozivi za uplatu sredstava iz stavka 5. strukturirani su u obrocima kako slijedi:

- (a) prvi obrok svake godine u vezi s pozivom za uplatu sredstava koji se izdaje do 16. travnja odgovara iznosu koji je jednak procjeni godišnjeg financijskog doprinosa za predmetnu agenciju, informacijski sustav ili drugu aktivnost iz stavka 4.

Švicarska iznos naznačen u tom pozivu za uplatu sredstava uplaćuje najkasnije 60 dana od upućivanja poziva za uplatu sredstava;

- (b) ako je primjenjivo, drugi obrok u godini, u vezi s pozivom za uplatu sredstava koji se upućuje najranije 22. listopada, a najkasnije 31. listopada, odgovara razlici između iznosa iz stavka 4. i iznosa iz stavka 5. ako je iznos iz stavka 5. veći.

Švicarska iznos naznačen u pozivu za uplatu sredstava uplaćuje najkasnije do 21. prosinca. Za svaki poziv za uplatu sredstava Švicarska može izvršiti zasebna plaćanja za svaku agenciju, informacijski sustav ili drugu aktivnost.

7. Za prvu godinu provedbe ovog Sporazuma Komisija objavljuje jedinstveni poziv za uplatu sredstava u roku od 90 dana od stupanja na snagu ovog Sporazuma.

Švicarska iznos naznačen u tom pozivu za uplatu sredstava uplaćuje najkasnije 60 dana od upućivanja poziva za uplatu sredstava;

8. Za svako kašnjenje u plaćanju financijskog doprinosa Švicarskoj se na nepodmireni iznos obračunavaju zatezne kamate, i to od datuma dospelosti do dana na koji se nepodmireni iznos uplati u cijelosti.

Na potraživanja koja na datum dospijeća nisu podmirena obračunava se stopa koju Europska središnja banka primjenjuje na svoje glavne operacije refinanciranja, kako je objavljeno u seriji C *Službenog lista Europske unije*, a koja je na snazi prvog dana mjeseca u kojem iznos dospijeva, ili 0 %, ovisno o tome što je više, uvećano za 3,5 postotnih bodova.

ČLANAK 3.

Prilagodba financijskog doprinosa Švicarske agencijama Unije s obzirom na provedbu

Financijski doprinos Švicarske agencijama Unije prilagođava se u godini $N + 1$ kad se početni operativni doprinos prilagođava naviše ili naniže za iznos razlike između početnog operativnog doprinosa i prilagođenog doprinosa izračunanog primjenom ključa za uplatu doprinosa za godinu N na iznos proračunskih obveza preuzetih za odobrena sredstva za preuzimanje obveza u godini N u okviru odgovarajućih proračunskih linija za subvencije Unije. Za tu se razliku, ovisno o slučaju, uzima u obzir prilagođeni operativni doprinos za svaku agenciju izražen u postotku kako je definirano u članku 1.

ČLANAK 4.

Prijelazna rješenja

Ako protokol ne stupi na snagu 1. siječnja, ovaj se članak primjenjuje odstupajući od članka 2.

U prvoj godini provedbe Protokola operativni doprinos za predmetnu godinu koji se primjenjuje na relevantnu agenciju, informacijski sustav ili drugu aktivnost kako je utvrđeno u skladu s člankom 49. Protokola i člancima od 1. do 3. ovog Priloga umanjuje se *pro rata temporis* množenjem iznosa godišnjeg operativnog doprinosa s omjerom:

- (a) broja kalendarskih dana od datuma stupanja Protokola na snagu do 31. prosinca predmetne godine;
- (b) ukupnog broja kalendarskih dana u predmetnoj godini.

PROTOKOL

PROTOKOL O ARBITRAŽNOM SUDU

POGLAVLJE I.

UVODNE ODREDBE

ČLANAK I.1.

Područje primjene

Ako jedna od ugovornih stranaka (dalje u tekstu „stranke”) uputi spor na arbitražu u skladu s člankom 32. stavkom 2. ili člankom 33. stavkom 2. ovog Sporazuma, primjenjuju se pravila utvrđena u ovom Protokolu.

ČLANAK I.2.

Pisarnica i tajničke usluge

Međunarodni ured Stalnog arbitražnog suda u Haagu (dalje u tekstu „Međunarodni ured”) obavlja funkcije pisarnice i pruža potrebne tajničke usluge.

ČLANAK I.3.

Obavijesti i izračun rokova

1. Obavijesti, uključujući priopćenja i prijedloge, mogu se slati bilo kojim komunikacijskim sredstvom koje potvrđuje njihov prijenos ili omogućuje potvrdu tih obavijesti.
2. Takve se obavijesti mogu slati elektronički samo ako je stranka izričito odredila ili odobrila adresu u tu svrhu.
3. Takve obavijesti koje se dostavljaju strankama šalju se Odjelu za Europu Saveznog ministarstva vanjskih poslova za Švicarsku i Pravnoj službi Komisije za Uniju.
4. Rokovi utvrđeni iz ovog Protokola počinju teći od dana nakon određenog događaja ili poduzimanja određene radnje. Ako je posljednji dan za dostavu određenog dokumenta neradni dan institucija Unije ili vlade Švicarske, rok za dostavu tog dokumenta istječe prvi idući radni dan. Računaju se i neradni dani unutar tog razdoblja.

ČLANAK I.4.

Obavijest o arbitraži

1. Stranka koja pokreće arbitražni postupak (dalje u tekstu „tužitelj”) šalje obavijest o arbitraži drugoj stranci (dalje u tekstu „tuženik”) i Međunarodnom uredu.

2. Smatra se da arbitražni postupak započinje dan nakon što tuženik primi obavijest o arbitraži.
3. Obavijest o arbitraži sadržava sljedeće informacije:
 - (a) zahtjev da se spor uputi na arbitražu;
 - (b) imena i podatke za kontakt stranaka;
 - (c) imena i adrese tužiteljevih zastupnika;
 - (d) pravnu osnovu postupka (članak 32. stavak 2. ili članak 33. stavak 2. ovog Sporazuma) i:
 - i. u slučajevima iz članka 32. stavka 2. ovog Sporazuma, sporno pitanje kako je službeno uvršteno u dnevni red Zajedničkog odbora radi rješavanja u skladu s člankom 32. stavkom 1. ovog Sporazuma; i
 - ii. u slučajevima iz članka 33. stavka 2. ovog Sporazuma, odluku arbitražnog suda, eventualne provedbene mjere iz članka 32. stavka 5. ovog Sporazuma i sporne kompenzacijske mjere;
 - (e) pravilo koje je uzrok spora ili je povezano s njim;
 - (f) kratak opis spora; i
 - (g) ime jednog arbitra ili, ako se imenuje pet arbitara, imena dvaju arbitara.

4. U slučajevima iz članka 32. stavka 3. ovog Sporazuma obavijest o arbitraži može sadržavati i informacije o potrebi za upućivanjem predmeta Sudu Europske unije.

5. Nikakve tvrdnje o dostatnosti obavijesti o arbitraži ne sprečavaju konstituiranje arbitražnog suda. Arbitražni sud donosi konačnu odluku o sporu.

ČLANAK I.5.

Odgovor na obavijest o arbitraži

1. U roku od 60 dana od primitka obavijesti o arbitraži tuženik tužitelju i Međunarodnom uredu šalje odgovor, koji sadržava sljedeće informacije:

- (a) imena i podatke za kontakt stranaka;
- (b) imena i adrese tuženikovih zastupnika;
- (c) odgovor na informacije navedene u obavijesti o arbitraži u skladu s člankom I.4. stavkom 3. točkama od (d) do (f); i
- (d) ime jednog arbitra ili, ako se imenuje pet arbitara, imena dvaju arbitara.

2. U slučajevima iz članka 32. stavka 3. ovog Sporazuma odgovor na obavijest o arbitraži može sadržavati i odgovor na informacije iz obavijesti o arbitraži u skladu s člankom I.4. stavkom 4. ovog Protokola i informacije o potrebi za upućivanjem predmeta Sudu Europske unije.
3. Izostanak odgovora ili nepotpun ili nepravodoban odgovor tuženika na obavijest o arbitraži ne sprečava konstituiranje arbitražnog suda. Arbitražni sud donosi konačnu odluku o sporu.
4. Zatraži li tuženik u odgovoru na obavijest o arbitraži da se arbitražni sud sastoji od pet arbitara, tužitelj imenuje dodatnog arbitra u roku od 30 dana od primitka odgovora na obavijest o arbitraži.

ČLANAK I.6.

Zastupanje i pomoć

1. Pred arbitražnim sudom stranke zastupa barem jedan zastupnik. Zastupniku mogu pomagati savjetnici ili odvjetnici.
2. Sve promjene zastupnika ili njihovih adresa priopćuju se drugoj stranci, Međunarodnom uredu i arbitražnom sudu. Arbitražni sud može u bilo kojem trenutnu samoinicijativno ili na zahtjev stranke tražiti da mu se predoče dokazi o ovlastima dodijeljenima zastupnicima stranaka.

POGLAVLJE II.

SASTAV ARBITRAŽNOG SUDA

ČLANAK II.1.

Broj arbitara

Arbitražni sud sastoji se od tri arbitra. Ako tužitelj u obavijesti o arbitraži ili tuženik u odgovoru na nju to zatraži, arbitražni sud sastoji se od pet arbitara.

ČLANAK II.2.

Imenovanje arbitara

1. Imenuju li se tri arbitra, svaka stranka određuje jednog. Dva arbitra koje su imenovale stranke odabiru trećeg arbitra za predsjednika arbitražnog suda.
2. Imenuje li se pet arbitara, svaka stranka određuje dva. Četiri arbitra koje su imenovale stranke odabiru petog arbitra za predsjednika arbitražnog suda.

3. Ako se arbitri ne dogovore oko odabira predsjednika arbitražnog suda u roku od 30 dana od imenovanja posljednjeg arbitra po izboru stranaka, predsjednika imenuje glavni tajnik Stalnog arbitražnog suda.

4. Radi olakšavanja postupka odabira arbitara za sastav arbitražnog suda utvrđuje se i prema potrebi ažurira okvirni popis osoba s kvalifikacijama iz stavka 6, koji je zajednički svim bilateralnim sporazumima u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje te Sporazumu između Europske unije i Švicarske Konfederacije o zdravlju, potpisanom u [...] [...] (dalje u tekstu „Sporazum o zdravlju”), Sporazumu između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima, potpisanom u Luxembourg 21. lipnja 1999. (dalje u tekstu „Sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima”) i Sporazumu između Europske unije i Švicarske Konfederacije o redovitom financijskom doprinosu Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika u Europskoj uniji, potpisanom u [...] [...] (dalje u tekstu „Sporazum o redovitom financijskom doprinosu Švicarske”). Taj se popis za potrebe Sporazuma donosi i ažurira odlukom Zajedničkog odbora.

5. Ako stranka ne odredi arbitra, glavni tajnik Stalnog arbitražnog suda imenuje arbitra s popisa iz stavka 4. Ako takav popis ne postoji, glavni tajnik Stalnog arbitražnog suda imenuje arbitra ždrijebom među pojedincima koje su jedna ili obje stranke službeno predložile za potrebe stavka 4.

6. Članovi arbitražnog suda moraju biti visokokvalificirane, iskusne i neovisne osobe (povezane ili nepovezane sa strankama) za koje je sigurno da nisu u sukobu interesa. Posebno moraju imati dokazano stručno znanje u području prava i pitanjima obuhvaćenima ovim Sporazumom, ne smiju primati upute ni od jedne stranke, moraju djelovati u vlastito ime i ne smiju primaju upute ni od jedne organizacije ili vlade kad je riječ o pitanjima povezanim sa sporom. Predsjednik arbitražnog suda mora imati iskustva i s postupcima rješavanja sporova.

ČLANAK II.3.

Izjave arbitara

1. Kad se razmatra imenovanje određene osobe arbitrom, ta osoba mora prijaviti sve što bi njezinu nepristranost ili neovisnost moglo dovesti u opravdanu sumnju. Od trenutka imenovanja i tijekom cijelog arbitražnog postupka arbitar je dužan strankama i drugim arbitrima bez odgode prijaviti sve takve okolnosti ako to već nije učinio.
2. Svaki arbitar može se razriješiti dužnosti ako postoje okolnosti koje bi njegovu nepristranost ili neovisnost mogle dovesti u opravdanu sumnju.
3. Stranka može zatražiti razrješenje arbitra kojeg je imenovala samo iz razloga otkrivenog nakon imenovanja.
4. Ako arbitar ne djeluje ili ako je *de jure* ili *de facto* spriječen u obavljanju svojih zadaća, primjenjuje se postupak za razrješenje arbitara utvrđen u članku II.4.

ČLANAK II.4.

Razrješenje arbitara

1. Stranka koja želi razriješiti arbitra podnosi zahtjev za razrješenje u roku od 30 dana od datuma na koji je obaviještena o njegovu imenovanju ili u roku od 30 dana od datuma na koji je doznala za okolnosti iz članka II.3.
2. Zahtjev za razrješenje šalje se drugoj stranci, arbitru kojeg se razrješuje dužnosti, drugim arbitrima i Međunarodnom uredu. U njemu se navode razlozi zbog kojih se traži razrješenje.
3. Kad se podnese zahtjev za razrješenje, druga stranka može ga prihvatiti. Sporni arbitar može i odstupiti s dužnosti. Čin prihvatanja zahtjeva ili odstupanja s dužnosti ne znači priznavanje razloga podnošenja zahtjeva za razrješenje.
4. Ako u roku od 15 dana od datuma obavijesti o zahtjevu za razrješenje druga stranka ne prihvati zahtjev ili predmetni arbitar ne odstupi, stranka koja traži razrješenje može zatražiti od glavnog tajnika Stalnog arbitražnog suda da donese odluku o razrješenju.
5. Osim ako se stranke dogovore drukčije, odluka iz stavka 4. sadržava obrazloženje.

ČLANAK II.5.

Zamjena arbitra

1. Podložno stavku 2. ovog članka, ako je nužno zamijeniti arbitra tijekom arbitražnog postupka, zamjena se imenuje ili bira u skladu s postupkom utvrđenim u članku II.2., koji se primjenjuje na imenovanje ili odabir arbitra kojeg treba zamijeniti. Taj se postupak primjenjuje čak i ako jedna stranka nije iskoristila svoje pravo imenovanja ili sudjelovanja u imenovanju arbitra kojeg treba zamijeniti.
2. Ako dođe do zamjene arbitra, postupak se nastavlja u fazi u kojoj je zamijenjeni arbitar prestao obnašati svoje dužnosti, osim ako arbitražni sud odluči drukčije.

ČLANAK II.6.

Izuzimanje od odgovornosti

Osim u slučajevima namjernog prijestupa ili krajnje nepažnje stranke se u najvećoj mogućoj mjeri dopuštenoj mjerodavnim pravom odriču mogućnosti podizanja bilo kakve tužbe protiv arbitara zbog bilo kojeg djela ili propusta u arbitraži.

POGLAVLJE III.

ARBITRAŽNI POSTUPAK

ČLANAK III.1.

Opće odredbe

1. Datumom osnivanja arbitražnog suda smatra se datum na koji je posljednji arbitar prihvatio imenovanje.
2. Arbitražni sud osigurava da se sa strankama postupa jednako i da u odgovarajućoj fazi postupka obje stranke imaju dovoljno prilika da ostvare svoja prava i iznesu svoje argumente. Arbitražni sud vodi postupak tako da se izbjegnu kašnjenja i nepotrebni troškovi i osigura rješenje spora između stranaka.
3. Osim ako arbitražni sud odluči drukčije, rasprava se organizira nakon što arbitražni sud sasluša stranke.
4. Priopćenja arbitražnom sudu stranke šalju preko Međunarodnog ureda i istovremeno šalju primjerak drugoj stranci. Međunarodni ured šalje primjerak priopćenja svim arbitrima.

ČLANAK III.2.

Mjesto arbitraže

Mjesto arbitraže je Haag. U iznimnim okolnostima arbitražni sud može se sastati na bilo kojem drugom mjestu koje smatra prikladnim za vijećanje.

ČLANAK III.3.

Jezik

1. Postupak se odvija na francuskom i engleskom jeziku.
2. Arbitražni sud može naložiti da se uz sve dokumente priložene tužbenom zahtjevu ili odgovoru na tužbu i svim dodatnim dokumentima podnesenima u okviru postupka na izvornom jeziku priloži prijevod na jedan od jezika postupka.

ČLANAK III.4.

Tužbeni zahtjev

1. Tužitelj šalje tužbeni zahtjev u pisanom obliku tuženiku i arbitražnom sudu preko Međunarodnog ureda u roku koji odredi arbitražni sud. Ako tužiteljeva obavijest o arbitraži iz članka I.4. ispunjava i uvjete iz stavaka 2. i 3. ovog članka, tužitelj može odlučiti da se ona smatra tužbenim zahtjevom.

2. Tužbeni zahtjev sadržava sljedeće informacije:

- (a) informacije iz članka I.4. stavka 3. točaka od (b) do (f);
- (b) izjavu o činjeničnom stanju u prilog zahtjevu; i
- (c) pravne argumente u prilog zahtjevu.

3. U mjeri u kojoj je to moguće, tužbeni zahtjev uključuje ili upućuje na sve dokumente i druge dokaze koje je tužitelj naveo. U slučajevima iz članka 32. stavka 3. ovog Sporazuma tužbeni zahtjev sadržava i, u mjeri u kojoj je to moguće, informacije o potrebi za upućivanjem predmeta Sudu Europske unije.

ČLANAK III.5.

Odgovor na tužbu

1. Tuženik šalje odgovor na tužbu u pisanom obliku tužitelju i arbitražnom sudu preko Međunarodnog ureda u roku koji odredi arbitražni sud. Ako tuženikov odgovor na obavijest o arbitraži iz članka I.5. ispunjava i uvjete iz stavka 2. ovog članka, tuženik može odlučiti da se taj odgovor smatra odgovorom na tužbu.

2. Odgovor na tužbu mora sadržavati odgovore na točke tužbenog zahtjeva navedene u skladu s člankom III.4. stavkom 2. točkama od (a) do (c) ovog Protokola. U mjeri u kojoj je to moguće, odgovor na tužbu uključuje ili upućuje na sve dokumente i druge dokaze koje je tuženik naveo. U slučajevima iz članka 32. stavka 3. ovog Sporazuma odgovor na tužbu sadržava i, u mjeri u kojoj je to moguće, informacije o potrebi za upućivanjem predmeta Sudu Europske unije.
3. U odgovoru na tužbu ili u kasnijoj fazi arbitražnog postupka ako arbitražni sud odluči da je kašnjenje opravdano s obzirom na okolnosti, tuženik može podnijeti protutužbu pod uvjetom da je arbitražni sud nadležan za nju.
4. Na protutužbu se primjenjuje članak III.4. stavci 2. i 3.

ČLANAK III.6.

Arbitražna nadležnost

1. Arbitražni sud odlučuje o svojoj nadležnosti na temelju članka 32. stavka 2. ili članka 33. stavka 2. ovog Sporazuma.
2. U slučajevima iz članka 32. stavka 2. ovog Sporazuma arbitražni sud ovlašten je ispitati sporno pitanje kako je službeno uvršteno u dnevni red Zajedničkog odbora radi rješavanja u skladu s člankom 32. stavkom 1. ovog Sporazuma.

3. U slučajevima iz članka 33. stavka 2. ovog Sporazuma arbitražni sud pred kojim se vodio glavni predmet ovlašten je ispitati proporcionalnost spornih kompenzacijskih mjera, među ostalim kad su te mjere u cijelosti ili djelomično poduzete u okviru drugog bilateralnog sporazuma u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje.
4. Prigovor zbog nenadležnosti arbitražnog suda podnosi se najkasnije u odgovoru na (protu)tužbu. Stranka koja je imenovala arbitra ili sudjelovala u njegovu imenovanju ne gubi zato pravo na podnošenje prigovora. Prigovor da spor nadilazi ovlasti arbitražnog suda mora se podnijeti čim se u arbitražnom postupku postavi pitanje koje navodno nadilazi njegove ovlasti. Arbitražni sud može dopustiti podnošenje prigovora nakon isteka propisanog roka ako smatra da je kašnjenje opravdano.
5. Arbitražni sud može odlučiti o prigovoru iz stavka 4. tako da ga tretira kao prethodno pitanje ili u okviru odluke o glavnoj stvari.

ČLANAK III.7.

Ostali pisani podnesci

Nakon savjetovanja sa strankama arbitražni sud odlučuje koje druge pisane podneske stranke moraju ili mogu podnijeti uz tužbeni zahtjev i odgovor na tužbu te određuje rok za njihovo podnošenje.

ČLANAK III.8.

Rokovi

1. Rokovi koje arbitražni sud odredi za dostavu pisanih dokumenata, uključujući tužbeni zahtjev i odgovor na tužbu, ne smiju biti dulji od 90 dana osim ako se stranke dogovore drukčije.
2. Arbitražni sud donosi konačnu odluku u roku od 12 mjeseci od datuma osnivanja. U posebno teškim iznimnim okolnostima arbitražni sud može produljiti taj rok za najviše tri mjeseca.
3. Rokovi iz stavaka 1. i 2. prepolovljuju se:
 - (a) na zahtjev tužitelja ili tuženika ako u roku od 30 dana od tog zahtjeva arbitražni sud nakon što sasluša drugu stranku odluči da je predmet hitan; ili
 - (b) ako se stranke tako dogovore.
4. U slučajevima iz članka 33. stavka 2. ovog Sporazuma arbitražni sud donosi konačnu odluku u roku od šest mjeseci od datuma na koji su priopćene kompenzacijske mjere u skladu s člankom 33. stavkom 1. ovog Sporazuma.

ČLANAK III.9.

Upućivanja predmeta Sudu Europske unije

1. Arbitražni sud upućuje predmet Sudu Europske unije u skladu s člankom 29. i člankom 32. stavkom 3. ovog Sporazuma.

2. Arbitražni sud može uputiti predmet Sudu Europske unije u bilo kojem trenutku postupka ako može dovoljno precizno definirati pravni i činjenični kontekst predmeta i pravna pitanja koja proizlaze iz njega.

Postupak pred arbitražnim sudom suspendira se dok Sud Europske unije ne donese odluku.

3. Obje stranke mogu arbitražnom sudu podnijeti obrazloženi zahtjev za upućivanje predmeta Sudu Europske unije. Arbitražni sud odbija taj zahtjev ako smatra da nisu ispunjeni uvjeti za upućivanje predmeta Sudu Europske unije iz stavka 1. Ako arbitražni sud odbije zahtjev stranke za upućivanje predmeta Sudu Europske unije, dužan je to obrazložiti u odluci o glavnoj stvari.

4. Arbitražni sud upućuje predmet Sudu Europske unije slanjem obavijesti. Ta obavijest mora sadržavati barem sljedeće informacije:

(a) kratak opis spora;

(b) sporne pravne akte Unije i/ili odredbe ovog Sporazuma; i

- (c) pojam iz prava Unije koji je potrebno tumačiti u skladu s člankom 29. stavkom 2. ovog Sporazuma.

Arbitražni sud obavješćuje stranke o upućivanju predmeta Sudu Europske unije.

5. Sud Europske unije po analogiji primjenjuje interni poslovnik koji se primjenjuje na izvršavanje njegove nadležnosti za donošenje prethodne odluke o tumačenju Ugovorâ i akata institucija, tijela, ureda i agencija Unije.

6. Zastupnici i odvjetnici ovlašteni zastupati stranke pred arbitražnim sudom u skladu s člancima I.4., I.5., III.4. i III.5. ovlašteni su zastupati stranke pred Sudom Europske unije.

ČLANAK III.10.

Privremene mjere

1. U slučajevima iz članka 33. stavka 2. ovog Sporazuma svaka stranka može u bilo kojoj fazi arbitražnog postupka podnijeti zahtjev za određivanje privremenih mjera u obliku suspenzije kompenzacijskih mjera.

2. U zahtjevu iz stavka 1. potrebno je navesti predmet spora, okolnosti zbog kojih postoji hitnost te činjenične i pravne razloge koji *prima facie* opravdavaju određivanje privremenih mjera koje su zatražene. Zahtjev mora sadržavati sve dostupne dokaze i dokazne prijedloge za opravdavanje određivanja privremenih mjera.

3. Stranka koja traži privremene mjere zahtjev šalje u pisanom obliku drugoj stranci i arbitražnom sudu preko Međunarodnog ureda. Arbitražni sud određuje kratak rok u kojem druga stranka može podnijeti pisana ili usmena očitovanja.
4. Arbitražni sud donosi odluku o suspenziji osporavanih kompenzacijskih mjera u roku od mjesec dana od podnošenja zahtjeva iz stavka 1. ako se ispune sljedeći uvjeti:
- (a) arbitražni sud *prima facie* smatra zadovoljavajućim meritum predmeta stranke koja je zatražila privremene mjere;
 - (b) arbitražni sud smatra da bi stranka koja je zatražila privremene mjere pretrpjela ozbiljnu i nepopravljivu štetu do donošenja konačne odluke ako se kompenzacijske mjere ne suspendiraju; i
 - (c) šteta nanescna stranci koja je zatražila privremene mjere povezana s trenutačnom primjenom osporenih kompenzacijskih mjera premašuje interes trenutačne i djelotvorne primjene tih mjera.
5. Suspenzija postupka iz članka III.9. stavka 2. drugog podstavka ne primjenjuje se u postupku u skladu s ovim člankom.
6. Odluka koju arbitražni sud donese u skladu sa stavkom 4. ima samo privremeni učinak i ne dovodi u pitanje njegovu odluku o glavnoj stvari.

7. Suspenzija prestaje kad se donese konačna odluka u skladu s člankom 33. stavkom 2. ovog Sporazuma, osim ako se u odluci arbitražnog suda u skladu sa stavkom 4. ovog članka odredi raniji datum.

8. Da bi se izbjegla svaka sumnja, za potrebe ovog članka podrazumijeva se da pri razmatranju interesa stranke koja je zatražila privremene mjere i druge stranke arbitražni sud uzima u obzir interese pojedinaca i gospodarskih subjekata stranaka, ali to ne znači da se tim pojedincima i gospodarskim subjektima pred njime dodjeljuje aktivna procesna legitimacija.

ČLANAK III.11.

Dokazi

1. Svaka stranka dostavlja dokaze o činjenicama na kojima temelji zahtjev ili obranu.
2. Arbitražni sud može na zahtjev stranke ili samoinicijativno od stranaka zatražiti relevantne informacije koje smatra nužnima i prikladnima. Arbitražni sud određuje rok do kojeg stranke moraju odgovoriti na njegov zahtjev.
3. Arbitražni sud može na zahtjev stranke ili samoinicijativno iz bilo kojeg izvora prikupljati informacije koje smatra prikladnima. Ako to smatra prikladnim, arbitražni sud može zatražiti i mišljenje stručnjaka u skladu s uvjetima koje su dogovorile stranke.
4. Sve informacije koje arbitražni sud pribavi na temelju ovog članka stavljaju se na raspolaganje strankama, koje arbitražnom sudu mogu podnijeti primjedbe na te informacije.

5. Nakon što zatraži mišljenje druge stranke, arbitražni sud donosi odgovarajuće mjere s obzirom na pitanja bilo koje stranke o zaštiti osobnih podataka, čuvanju poslovne tajne i legitimnim interesima povjerljivosti.
6. Arbitražni sud odlučuje o dopuštenosti, relevantnosti i snazi podnesenih dokaza.

ČLANAK III.12.

Rasprave

1. Ako se mora održati rasprava, arbitražni sud nakon savjetovanja sa strankama obavještuje stranke dovoljno unaprijed o datumu, vremenu i mjestu održavanja rasprave.
2. Rasprava je javna, osim ako arbitražni sud po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranaka zbog ozbiljnih razloga odluči drukčije.
3. Predsjednik arbitražnog suda vodi i potpisuje zapisnik sa svake rasprave. Samo je taj zapisnik vjerodostojan.
4. Arbitražni sud može odlučiti održati virtualnu raspravu u skladu s praksom Međunarodnog ureda. Stranke se o tome pravodobno obavještuje. U tim se slučajevima primjenjuju stavak 1. *mutatis mutandis* i stavak 3.

ČLANAK III.13.

Neispunjavanje obveza

1. Ako tužitelj bez valjanog razloga ne podnese tužbeni zahtjev u roku koji je utvrđen u ovom Protokolu ili koji je odredio arbitražni sud, arbitražni sud nalaže okončanje arbitražnog postupka, osim ako postoje neriješena pitanja u pogledu kojih možda treba donijeti odluku i ako arbitražni sud to smatra primjerenim.

Ako tuženik bez valjanog razloga ne podnese odgovor na obavijest o arbitraži ili odgovor na tužbu u roku koji je utvrđen u ovom Protokolu ili koji je odredio arbitražni sud, arbitražni sud nalaže nastavak postupka, ali pritom ne smatra da taj izostanak odgovora znači prihvatanje tužiteljevih navoda.

Drugi podstavak primjenjuje se i ako tužitelj ne podnese odgovor na protutužbu.

2. Ako se stranka propisno pozvana u skladu s člankom III.12. stavkom 1. ne pojavi na raspravi i ne dokaže da je imala valjan razlog za taj propust, arbitražni sud može nastaviti s arbitražom.

3. Ako stranka koju je arbitražni sud propisno pozvao da podnese dodatne dokaze to ne učini u zadanom roku i ne dokaže da je imala valjan razlog za taj propust, arbitražni sud može donijeti odluku na temelju raspoloživih dokaza.

ČLANAK III.14.

Okončanje postupka

1. Ako se dokaže da su stranke dobile razumnu priliku iznijeti svoje argumente, arbitražni sud može proglasiti okončanje postupka.
2. Ako to smatra potrebnim zbog iznimnih okolnosti, arbitražni sud može samoinicijativno ili na zahtjev stranke ponovno pokrenuti postupak u bilo kojem trenutku prije nego donese odluku.

POGLAVLJE IV.

ODLUKA

ČLANAK IV.1.

Odluke

Arbitražni sud nastoji odluke donositi konsenzusom. Međutim, ako se pokaže da odluku nije moguće donijeti konsenzusom, odluka arbitražnog suda donosi se većinom glasova arbitara.

ČLANAK IV.2.

Oblik i učinak odluke arbitražnog suda

1. Arbitražni sud može donositi zasebne odluke o različitim pitanjima u različito vrijeme.
2. Sve se odluke izdaju u pisanom obliku i u njima se navode razlozi na kojima se temelje. Odluke arbitražnog suda konačne su i obvezujuće za stranke.
3. Arbitri potpisuju odluku arbitražnog suda, koja mora sadržavati datum na koji je donesena i mjesto arbitraže. Primjerak odluke koju su potpisali arbitri dostavlja se strankama preko Međunarodnog ureda.
4. Međunarodni ured objavljuje odluku arbitražnog suda.

Pri objavi odluke arbitražnog suda Međunarodni ured pridržava se relevantnih pravila o zaštiti osobnih podataka, čuvanju profesionalne tajne i legitimnim interesima povjerljivosti.

Pravila iz drugog podstavka jednaka su za sve bilateralne sporazume u područjima povezanima s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje te za Sporazum o zdravlju, Sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima i Sporazum o redovitom financijskom doprinosu Švicarske. Za potrebe Sporazuma Zajednički odbor donosi i ažurira ta pravila odlukom.

5. Stranke bez odgode postupaju u skladu sa svim odlukama arbitražnog suda.

6. U slučajevima iz članka 32. stavka 2. ovog Sporazuma, nakon što prikupi mišljenja stranaka, arbitražni sud u odluci o glavnoj stvari određuje razuman rok za postupanje u skladu s odlukom na temelju članka 32. stavka 5. ovog Sporazuma, uzimajući u obzir unutarnje postupke stranaka.

ČLANAK IV.3.

Mjerodavno pravo, pravila tumačenja, posrednik

1. Mjerodavno pravo obuhvaća ovaj Sporazum, pravne akte Unije na koje se u njemu upućuje i sva druga pravila međunarodnog prava relevantna za primjenu tih instrumenata.
2. Arbitražni sud odlučuje u skladu s pravilima tumačenja iz članka 29. ovog Sporazuma.
3. Prijašnje odluke tijela za rješavanje sporova o proporcionalnosti kompenzacijskih mjera na temelju nekog od drugih bilateralnih sporazuma iz članka 33. stavka 1. obvezujuće su za arbitražni sud.
4. Arbitražni sud ne smije odlučivati kao posrednik ili *ex aequo et bono*.

ČLANAK IV.4.

Sporazumno rješenje ili drugi razlozi za okončanje postupka

1. Stranke mogu u bilo kojem trenutku sporazumno riješiti spor. Dogovore li rješenje, zajednički ga priopćuju arbitražnom sudu. Ako je za to rješenje potrebno odobrenje bilo koje od stranaka u skladu s relevantnim domaćim postupcima, u obavijesti se upućuje na to, a arbitražni se postupak suspendira. Ako takvo odobrenje nije potrebno odnosno nakon što se dostavi obavijest o završetku takvih domaćih postupaka, arbitražni se postupak zaključuje.
2. Ako tijekom postupka tužitelj pisanim putem obavijesti arbitražni sud da ne želi nastaviti postupak i ako do dana na koji arbitražni sud primi tu obavijest tuženik još nije poduzeo nikakve korake u okviru postupka, arbitražni sud izdaje rješenje o službenom okončanju postupka. Arbitražni sud odlučuje o troškovima, koje snosi tužitelj ako se to čini opravdanim s obzirom na ponašanje te stranke.
3. Ako prije donošenja odluke arbitražni sud zaključi da je nastavak postupka besmislen ili nemoguć iz bilo kojeg razloga osim onih iz stavaka 1. i 2., obavješćuje stranke o svojoj namjeri da donese rješenje o okončanju postupka.

Prvi podstavak ne primjenjuje se ako postoje neriješena pitanja u pogledu kojih možda treba donijeti odluku i ako arbitražni sud to smatra primjerenim.

4. Arbitražni sud strankama dostavlja primjerak rješenja o okončanju arbitražnog postupka ili odluke donesene sporazumno između stranaka s potpisom arbitara. Članak IV.2. stavci od 2. do 5. primjenjuju se na arbitražne odluke koje stranke donesu sporazumno.

ČLANAK IV.5.

Ispravak odluke arbitražnog suda

1. U roku od 30 dana od primitka odluke arbitražnog suda stranka može u obavijesti koju šalje drugoj stranci i arbitražnom sudu preko Međunarodnog ureda zatražiti od arbitražnog suda da u tekstu svoje odluke ispravi eventualne pogreške ili propuste u izračunu ili pisanju ili administrativne ili druge slične pogreške ili propuste. Ako smatra da je zahtjev opravdan, arbitražni sud izvršava odgovarajući ispravak u roku od 45 dana od primitka zahtjeva. Zahtjev nema suspenzivni učinak na rok iz članka IV.2. stavka 6.

2. Arbitražni sud može samoinicijativno izvršiti ispravke iz stavka 1. u roku od 30 dana od dostave odluke.

3. Ispravci iz stavka 1. ovog članka izvršavaju se u pisanom obliku i sastavni su dio odluke. Primjenjuje se članak IV.2. stavci od 2. do 5.

ČLANAK IV.6.

Naknade za rad arbitara

1. Naknade iz članka IV.7. moraju biti razumne s obzirom na složenost predmeta, vrijeme koje arbitri potroše na njega i sve ostale bitne okolnosti.
2. Utvrđuje se i prema potrebi ažurira popis dnevnih naknada i maksimalnog i minimalnog broja radnih sati, koji je zajednički za sve bilateralne sporazume u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje te za Sporazum o zdravlju, Sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima i Sporazum o redovitom financijskom doprinosu Švicarske. Taj se popis za potrebe Sporazuma donosi i ažurira odlukom Zajedničkog odbora.

ČLANAK IV.7.

Troškovi

1. Svaka stranka snosi vlastite troškove i pola troškova arbitražnog suda.
2. Arbitražni sud navodi svoje troškove u odluci o glavnoj stvari. Ti troškovi obuhvaćaju isključivo:
 - (a) naknade za rad arbitara, koje se navode zasebno za svakog arbitra i koje određuje arbitražni sud u skladu s člankom IV.6.;
 - (b) putne i druge troškove arbitara; i

(c) naknade i troškove Međunarodnog ureda.

3. Iznosi iz stavka 2. moraju biti razumni s obzirom na vrijednost i složenost spora, vrijeme koje su arbitri i svi stručnjaci koje je imenovao arbitražni sud potrošili na njega i sve druge bitne okolnosti.

ČLANAK IV.8.

Polog troškova

1. Na početku arbitraže Međunarodni ured može zatražiti od stranaka da polože jednake iznose kao predujam za troškove iz članka IV.7. stavka 2.

2. Tijekom arbitražnog postupka Međunarodni ured može od stranaka zatražiti dodatne pologe povrh onih iz stavka 1.

3. Svi iznosi koje stranke polože na temelju ovog članka uplaćuju se Međunarodnom uredu, koji ih isplaćuje kako bi pokrio stvarno nastale troškove, uključujući prije svega naknade koje se isplaćuju arbitrima i Međunarodnom uredu.

POGLAVLJE V.

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK V.1.

Izmjene

Zajednički odbor može odlukom donijeti izmjene ovog Protokola.